

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцент

_____ **Ольга ГУБАРИК**
« ____ » _____ **2024 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Удосконалення управління прибутком в системі забезпечення
фінансово-економічної безпеки підприємства

Освітньо-професійна програма «Управління фінансово-економічною
безпекою»

Спеціальність 073 «менеджмент»

Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувач (ка)

Вікторія БОНДАРЕНКО

Науковий керівник,
к. е. н., доцент

Ольга ГУБАРИК

науковий ступінь, посада

Дніпро – 2024

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітньо-професійна програма: «Управління фінансово-економічною безпекою»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Ступінь вищої освіти: Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____ Ігор ПРИХОДЬКО

« _____ » _____ 2023р.

ЗАВДАННЯ

на підготовку кваліфікаційної роботи

Бондаренко Вікторії Вадимівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Науковий керівник: Губарик Ольга Миколаївна, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від « 20 » листопада 2023 року № 3508

2. Термін подання здобувачем роботи: 09.02.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: роботи Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 «Дохід» реєстри синтетичного, аналітичного обліку та фінансова звітність ТОВ «ГЕТЬМАН».

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити). 1. Теоретичні основи управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. 2. Сучасний стан управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. 3. Напрями удосконалення управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень). Процес розрахунку прибутку. Етапи визначення прибутку за аналітичного методу. Фактори впливу на прибуток які забезпечують фінансово-економічну безпеку підприємства. Взаємозв'язок фінансово-економічної безпеки зі стратегією розвитку ТОВ «ГЕТЬМАН». Взаємозв'язок функціональних блоків стратегії фінансово-економічної безпеки ТОВ «ГЕТЬМАН». Функціональні складові фінансово-економічної безпеки ТОВ «ГЕТЬМАН». Схема областей для визначення рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «ГЕТЬМАН». Принципи управління прибутком ТОВ «ГЕТЬМАН». Механізм управління формуванням прибутку в ТОВ «ГЕТЬМАН» для забезпечення фінансово-економічної безпеки. Завдання розподілу прибутку ТОВ «ГЕТЬМАН». Показники виробничого потенціалу ТОВ «ГЕТЬМАН». Показники оцінки виробничого потенціалу ТОВ «ГЕТЬМАН».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 16.03.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	Травень - червень 2023 р.	Виконано
2	Сучасний стан управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	Липень - вересень 2023 р.	Виконано
3	Напрями удосконалення управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	Жовтень - грудень 2023 р.	Виконано
4	Вступ. Висновки та пропозиції	Січень 2024 р.	Виконано
5	Оформлення дипломної роботи	Лютий 2024 р.	Виконано

Здобувач

_____ (підпис)

Вікторія БОНДАРЕНКО

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

_____ (підпис)

Ольга ГУБАРИК

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	4
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Економічний зміст прибутку та його роль в системі фінансово-економічної безпеки підприємства	10
1.2. Види прибутку, методи розрахунку та планування	14
1.3. Фактори впливу на прибуток які забезпечують фінансово-економічну безпеку підприємства	17
Висновки до першого розділу	23
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	25
2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства	25
2.2. Комплексна оцінка фінансово-економічної безпеки підприємства	31
2.3. Маржинальний аналіз факторів, що впливають на формування прибутку в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	35
Висновки до другого розділу	41
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	44
3.1. Удосконалення механізму управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	44
3.2. Раціональне використання виробничого потенціалу підприємства, як фактор зростання прибутку	50
3.3. Моделювання та оптимізація показників ефективності діяльності в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	54
Висновки до третього розділу	57
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ	69

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства»

Кваліфікована робота викладена на 69 сторінках та містить 12 рисунків, 8 таблиць, 44 бібліографічних джерел.

Об'єктом дослідження є процес удосконалення управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Предметом дослідження виступає проблема підвищення прибутку підприємства в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних та практичних аспектів удосконалення управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Методи дослідження. Для вирішення зазначеної проблеми використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналіз наукової та навчальної літератури, спостереження, узагальнення, опис, вертикальний та горизонтальний аналіз, фінансово-економічний та порівняльний аналіз.

Вивчено економічний зміст, види методи розрахунку прибутку та його роль в системі фінансово-економічної безпеки підприємства. Досліджено фактори впливу на прибуток які забезпечують фінансово-економічну безпеку підприємства. Здійснено фінансово-економічну характеристику підприємства. Проведено комплексну оцінку фінансово-економічної безпеки підприємства. Здійснено маржинальний аналіз факторів, що впливають на формування прибутку в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Надано рекомендації по удосконаленню механізму управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Досліджено раціональне використання виробничого потенціалу підприємства, як фактор зростання прибутку. Здійснено оптимізацію показників ефективності діяльності в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

АНАЛІЗ, ВИТРАТИ, ДОХІД, ПІДПРИЄМСТВО, ПРИБУТОК, СИСТЕМА, УДОСКОНАЛЕННЯ, УПРАВЛІННЯ, ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА.

ABSTRACT

Topic: "**Improving profit management in the system of ensuring financial and economic security of the enterprise**"

The qualified work is laid out on 69 pages and contains 12 figures, 8 tables, and 44 bibliographic sources.

The object of the study is the process of improving profit management in the system of ensuring the financial and economic security of the enterprise.

The subject of the study is the problem of increasing the company's profit in the system of ensuring the financial and economic security of the company.

The purpose of the graduation thesis is to study the theoretical and practical aspects of improving profit management in the system of ensuring the financial and economic security of the enterprise.

Research methods. To solve this problem, general scientific and special research methods were used: analysis of scientific and educational literature, observation, generalization, description, vertical and horizontal analysis, financial and economic and comparative analysis.

The economic content, types of profit calculation methods and its role in the system of financial and economic security of the enterprise are studied. The factors influencing the profit, which ensure the financial and economic security of the enterprise, have been studied. The financial and economic characterization of the enterprise was carried out. A comprehensive assessment of the financial and economic security of the enterprise was carried out. A marginal analysis of factors affecting the formation of profit in the system of ensuring financial and economic security of the enterprise was carried out. Recommendations on improving the profit management mechanism in the system of ensuring financial and economic security of the enterprise are given. The rational use of the production potential of the enterprise as a factor of profit growth is studied. Performance indicators in the system of ensuring the financial and economic security of the enterprise were optimized.

KEYWORDS

ANALYSIS, COSTS, INCOME, ENTERPRISE, PROFIT, SYSTEM, IMPROVEMENT, MANAGEMENT, FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах завданням будь-якого підприємства є ефективне керування своєю діяльністю з метою отримання прибутку. Прибуток – це не лише джерело формування фінансових резервів та головний показник забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, а також основний елемент створення основи зростання національної економіки загалом.

Механізм перерозподілу прибутку «наповнює» доходну частину державного бюджету через податкову систему, що дозволяє державі здійснюватиме намічені програми розвитку економіки та підтримку боєздатності України у військовий час. Таким чином, прибуток є рушійною силою ринкової економіки та забезпечує інтереси держави, власників та персоналу підприємства. Саме тому необхідне постійне підвищення кваліфікації керівників та фінансових менеджерів методам ефективного управління, формування та розподілу прибутку в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Отже, в економічній ситуації, що склалася освоєння методами удосконалення управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є актуальною темою.

Суттєвою мірою вивченню управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства сприяли роботи вчених-економістів, у тому числі: Буркова Л.А., Денисенко М.П., Дзюбенко Л.М., Майборода О.Є., Олійник О.В., Савіна С.С., Поддєрьогін А.М., Ткаченко А.М., Ширяєва Л.В. та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою випускної кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних та практичних аспектів удосконалення управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Реалізація поставленої мети визначила коло конкретних завдань,

досягнення яких склали зміст кваліфікаційної роботи:

- вивчити економічний зміст, види методи розрахунку прибутку та його роль в системі фінансово-економічної безпеки підприємства;
- дослідити фактори впливу на прибуток які забезпечують фінансово-економічну безпеку підприємства;
- здійснити фінансово-економічну характеристику підприємства;
- провести комплексну оцінку фінансово-економічної безпеки підприємства;
- здійснити маржинальний аналіз факторів, що впливають на формування прибутку в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства;
- надати рекомендації по удосконаленню механізму управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства;
- дослідити раціональне використання виробничого потенціалу підприємства, як фактор зростання прибутку;
- здійснити оптимізацію показників ефективності діяльності в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Об’єктом дослідження є процес удосконалення управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Предметом дослідження виступає проблема підвищення прибутку підприємства в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Методи дослідження. Для вирішення зазначеної проблеми використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналіз наукової та навчальної літератури, спостереження, узагальнення, опис, вертикальний та горизонтальний аналіз, фінансово-економічний та порівняльний аналіз.

Наукова новизна одержаних результатів:

удосконалено:

- механізм управління формуванням прибутку в ТОВ «ГЕТЬМАН» для забезпечення фінансово-економічної безпеки, який враховує особливості здійснення підприємством різних видів діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової;

- управління прибутком ТОВ «ГЕТЬМАН» яке полягає в розробці комплексу заходів, орієнтованих здійснення стратегії підприємства через виконання його планів у вигляді конкретних результатів, та розроблених з урахуванням усіх факторів, що надають найбільше суттєвий вплив на раціональне та ефективне використання виробничого потенціалу підприємства.

набули подальшого розвитку:

- проведення маржинального аналізу методика якого ґрунтується на вивченні співвідношення між трьома групами найважливіших економічних показників: витратами, обсягом виробництва (реалізації) продукції і прибутком;

- використання моделі залежності рентабельності власного капіталу від факторів на кшталт виробничої функції Кобба-Дугласа.

Інформаційною базою дослідження послужили нормативно-правові акти, матеріали періодичного друку, монографічна та інша наукова література на тему дипломного дослідження, а також ряд даних, отриманих емпіричним шляхом, у т. ч. документація та бухгалтерська звітність ТОВ «ГЕТЬМАН» за 2018-2022 рр., дані якої не представляють комерційної таємниці.

Апробація результатів роботи. Основні положення кваліфікаційної роботи були представлені у матеріалах наступної конференції: «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» І Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 26-27 жовтня 2023 р.: Дніпро.

Практичне значення одержаних результатів Практична значимість

проведеного дослідження у тому, що розроблені в ході дослідження заходи щодо підвищення ефективності використання потенціалу можуть бути використані в діяльності підприємства як напрямки для удосконалення управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Публікації. Результати кваліфікаційної роботи опубліковані в колективній монографії «Обліково-фінансове забезпечення в управлінні економічною стійкістю підприємства: сучасні тенденції і перспективи розвитку» обсягом 0,36 друкованих аркуші.

Кваліфікована робота викладена на 69 сторінках та містить 12 рисунків, 8 таблиць, 44 бібліографічних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічний зміст прибутку та його роль в системі фінансово-економічної безпеки підприємства

У сучасних економічних умовах у механізмі управління соціально-економічним розвитком підприємства прибуток відіграє найважливіший і головну роль. Прибуток відображає позитивний фінансовий результат діяльності. Отримання виручки за вироблену та реалізовану продукцію, а також за виконані роботи та надані послуги ще не означає, що підприємство отримає прибуток. Це обумовлено їх особливою важливістю для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Кінцевим результатом господарської діяльності підприємця є отриманий ним фінансового результату – прибутку.

Для того, щоб пояснити економічну сутність прибутку та його роль в системі фінансово-економічної безпеки підприємства необхідно розглянути інтерпретацію цього поняття декількома вченими.

В навчальному посібнику Шваб Л.І.: «прибуток – узагальнюючий фінансовий показник діяльності, який визначається як частина виручки, що залишається після відшкодування усіх витрат на його господарську діяльність» [43].

Такі науковці як Тулай Оксана Тріпак Мар'ян зазначають, що: «прибуток – це кінцевий результат діяльності суб'єкта господарювання, який характеризує абсолютну ефективність його роботи» [40].

Львівські науковці Онисько С.М., Марич П.М. в своєму підручнику для студентів вищих закладів освіти вказують, що «прибуток підприємства – отримання певного фінансового результату суб'єкта підприємницької діяльності, який здійснює виробничу, комерційну, науково-дослідну та іншу

діяльність» [26].

Колектив авторів на чолі з Поддєрьогіним А.М. вважають, що: «прибуток – система економічних відносин між підприємцями і найманими працівниками щодо розподілу, виробництва та привласнення створеної додаткової вартості, яка відособлюється у вигляді надлишку над витратами вкладеного капіталу» [41].

В навчальному посібнику «Економіка підприємства» для студентів вищих навчальних закладів Гетьман О.О., Шаповал В.М. наголошують на тому, що: « підприємство отримує прибуток після того, як утілена у створеному продукті вартість буде реалізована і набуває грошової форми» [9].

Майборода О.Є., Сукрушева Г.О., Куліш Є.В. в науковій статті дають наступне визначення прибутку підприємства «це фінансовий результат підприємства, абсолютний показник, який здійснює виробничу, комерційну, науково-дослідну та іншу діяльність та характеризує ступінь успіху проведення цієї діяльності» [19].

Бабіч В.В. вважає, що: «прибуток є найважливішим сумарним показником у системі оцінки показників ефективності виробничої, комерційної і фінансової діяльності підприємства» [2].

Прибуток – основне внутрішнє джерело формування власного капіталу. Прибуток виражається різницею доходів та витрат (формула 1.1):

$$\text{Пр} = \text{Д} - \text{В}, \quad (1.1)$$

де Пр – прибуток підприємства;

Д – доходи підприємства;

В – Витрати підприємства.

Доходами підприємства є збільшення економічних вигод протягом звітного періоду та (або) зменшення зобов'язань, що призводять до збільшення капіталу, відмінного від вкладу учасників. Економічні вигоди збільшуються за рахунок надходження активів, тобто грошових коштів та іншого майна.

Таким чином, до доходів належить виручка від реалізації продукції (без ПДВ), до отримання відсотків та дивідендів, орендної плати та інші доходи. Виручка від продукції формується з усіх надходжень, пов'язаних із розрахунками за реалізовану продукцію (робіт, послуг) та виражаються у грошовій та (або) натуральній формах.

Витратами підприємства є зменшення економічних вигод протягом звітного періоду та (або) виникнення зобов'язань, що призводять до зменшення капіталу, крім зменшення вкладів щодо рішення власників. Економічні вигоди зменшуються за рахунок вибуття активів.

Таким чином, витратами підприємства є витрати на виробництво реалізованої продукції (товарів, послуг), оплата праці працівників, амортизація, збитки від стихійних лих, продаж основних коштів, зміна курсу валют тощо.

Отримання прибутку – важлива умова та мета підприємництва будь-якої господарської структури. У зв'язку з цим існує поняття підприємницький дохід, де частина прибутку від підприємницької діяльності отримує підприємець, за вирахуванням сплачених ним відсотків та ренти.

Оскільки основну частину прибутку підприємство отримує від реалізації продукції, величина прибутку знаходиться (як і підприємницький дохід) під впливом факторів, які можна розділити на три групи:

1. Виробничі фактори. Вони пов'язані з обсягом виробництва, його ритмічністю, матеріальною, та організаційно-технічною оснащеністю. Наприклад, якість продукції, її різноманітний асортименти.

2. Комерційні чинники. Вони охоплюють у сенсі поняття «маркетинг»: укладання договорів на основі вивчення чинного та прогнозування ринку, реклами, цінове регулювання каналів збуту та т.п. Надійність прогнозу даних факторів ґрунтується на страхуванні ризиків та залучення нових платоспроможних клієнтів – це і вимагає комерційних витрат.

3. Фінансові чинники Дані фактори включають: форми розрахунків,

цінове регулювання, залучення кредитів підприємства або коштів із централізованих резервів, застосування санкцій, стягнення та вивчення дебіторської заборгованості, а також забезпечення ліквідності активів.

Існують так само залежать і не залежать від зусиль підприємства фактори, що впливають на розмір прибутку та його динаміку. До залежних факторам відносяться обсяг проданої продукції (товарів, послуг), її якість, рівень собівартості та інших витрат, політика ціноутворення підприємства, рівень кваліфікації кадрів та якість менеджменту.

До незалежних чинників ставляться стан ринку, тарифи. (ціни) на енергію, паливо, регульовані державою ціни на товари, амортизація, оподаткування.

Говорячи про прибуток як про категорію забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, слід виділити його функції.

Перша функція: прибуток відображає економічний ефект, набутий у результаті діяльності підприємства. Присутність прибутку в організації вказує на те, що витрати нижчі за доходи, пов'язаних із його діяльністю. Але оцінити всі аспекти організації, аналізуючи виробничо-господарську та фінансову діяльності, можливо лише використовуючи систему показників.

Друга функція: прибуток має стимулюючу функцію. У взаємозв'язку з тим, що дохід вважається і економічним результатом, і основним компонентом економічних ресурсів, підприємство зацікавлене в максимізації прибутку. Після сплати податків та інших обов'язкових платежів частка чистого прибутку повинна бути достатньою для фінансування виробничої діяльності, науково-технічного та соціального розвитку підприємства, матеріального заохочення працівників.

Третя функція: прибуток вважається одним з основних ключів розвитку бюджетів різних ступенів. Хтось діє у фінансові витрати у варіанті податків і нарівні разом з іншими прибутковими надходженнями застосовується з метою фінансування задоволення єдиних соціальних потреб, надання виконання країною власних функцій, муніципальних інвестиційних,

виробничих, науково-технічних та соціальних програм.

Таким чином, прибуток відіграє основну роль сучасного підприємства, є основним джерелом формування власного капіталу та бюджетів, що відображає економічний ефект внаслідок його діяльності підприємства, стимулює його на максимізацію прибутку в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки.

1.2. Види прибутку, методи розрахунку та планування

Під загальним поняттям «Прибуток» розуміються різні види прибутки, що характеризуються в сучасних умовах кількома десятками термінів та понять, що потребує встановленої систематизації. Класифікація прибутку представлена в додатку А.

Розрахунок прибутку підприємства проводиться за певною схемою, яка представлена рисунку 1.1.

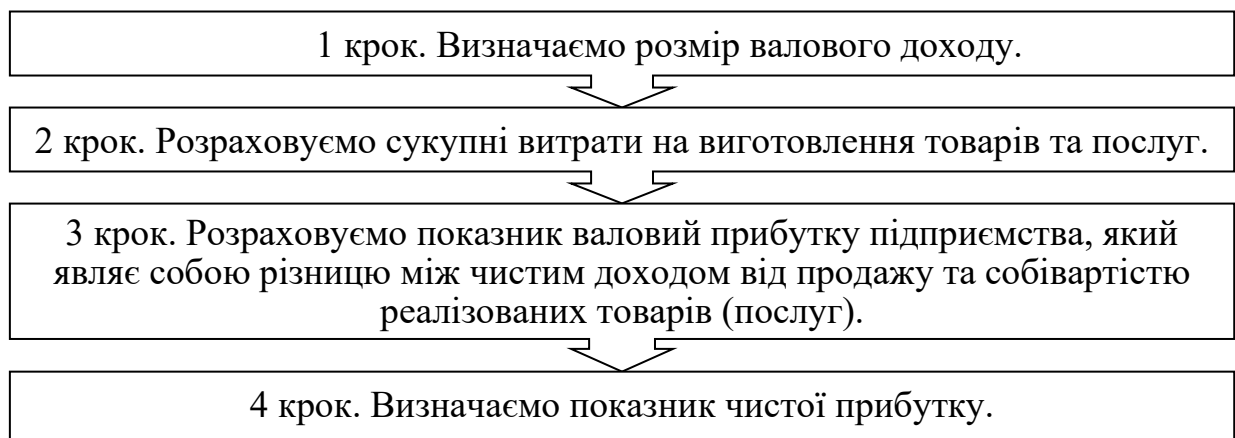

Рис 1.1. Процес розрахунку прибутку

Прибуток є головним показником основного господарської діяльності підприємства, що відбиває ефект від організації виробничого та збутового процесу, чи не завищені витрати і чи вигідно загалом існування даної виробничої одиниці. Прибуток є основним фактором економічного, а також соціального розвитку, як для підприємства, так і для економіки регіону та країни загалом. Тому економічно аргументоване планування прибутку на

підприємстві має дуже велике значення.

Основними методами планування прибутку є:

- метод прямого рахунку;
- нормативний метод;
- метод екстраполяції;
- аналітичний метод;
- метод поєднаного розрахунку.

Застосування методу прямого рахунку передбачає, що прибуток – це різниця між запланованою виручкою та повною собівартістю продукції робіт (послуг) у дійсних цінах з основними відрахуваннями. Даний метод найчастіше застосовується на практиці, і його поширено використовують при обґрунтуванні створення нового або розширення чинного виробництва. У методі прямого рахунку найважливіший показник – прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг), яка розраховується за основними видами діяльності підприємства. Розрахунок здійснюється за головною формулою знаходження прибутку та визначається за формулою 1.2.

$$\text{Прибуток} = \text{Виручка} - \text{Собівартість} - \text{Податки} \quad (1.2)$$

Застосування цього методу обумовлено тим, що окремі види діяльності не обкладаються податком на прибуток та додаткову вартість або мають свій відсоток розрахунку. Тому цей метод дозволяє точно і об'єктивно розрахувати прибуток підприємства. Переваги даного методу – це точність та об'єктивність. Недоліками цього методу є трудомісткість, тому що за наявності великої номенклатури цей метод стає неможливим для використання.

Нормативний метод передбачає розвиток доходу на підставі концепції різних нормативів, подібних до: міра доходу, в індивідуальний основний капітал, міра доходу в актив підприємства, міра доходу в одиницю реалізованої товару. Перевагами даного методу є: точність розрахунків, можливість планувати та прогнозувати. Недоліками є: трудомісткість, неможливість оцінити рівень цін (можливий лише за стабільне виробництво).

Метод екстраполяції є аналіз її динаміки за кілька років, а також виявлення загальних тенденцій у формуванні прибутку та її прогноз нового плановий період. Даний метод найбільш ефективний при обґрунтуванні техніко-економічного плану чи проекту.

Аналітичний метод передбачає застосування багатofакторних економічних моделей при формуванні та плануванні прибутку виробничого підприємства. Метод зводиться до встановлення прибутку попереднього періоду. Далі визначається частка у загальному валовому доході підприємства та на одиницю реалізованої продукції. А в результаті коригування встановлюється плановий прибуток підприємства з урахуванням зміни обсягів виробництва. Цей метод дозволяє графічно інтерпретувати прибуток як графіків рентабельності, які дозволяють визначити точку безбитковості підприємства. Алгоритм визначення прибутку при цьому метод представлений на рисунку 1.2.

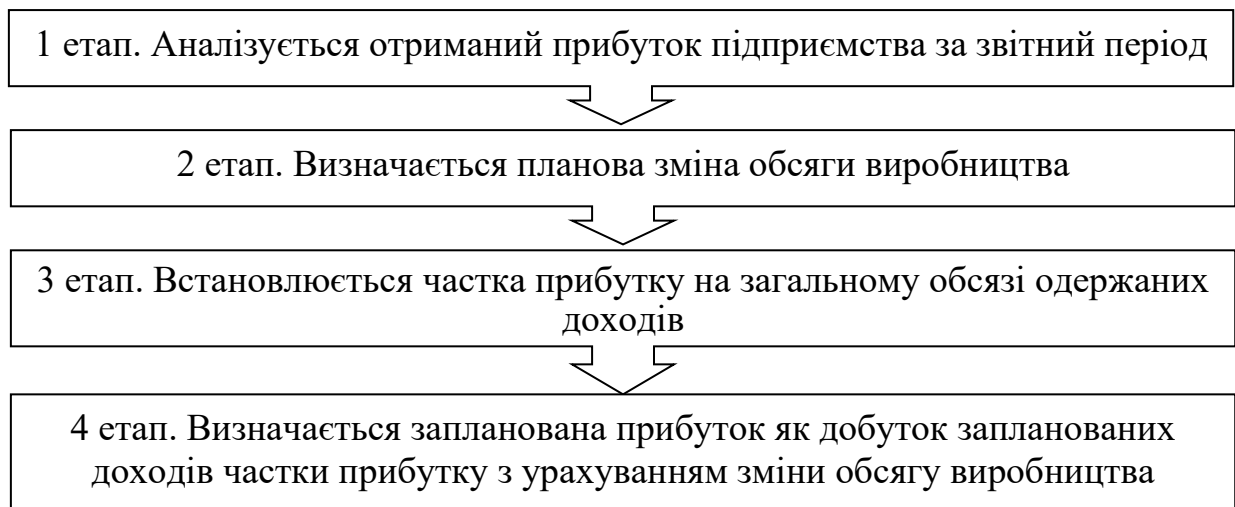

Рис. 1.2. Етапи визначення прибутку за аналітичного методу

Метод поєднаного розрахунку. У цьому випадку застосовуються елементи методу прямого рахунку та аналітичного методу. Отримання певної суми прибутку визначає ефективність виробництва, проте сам прибуток не характеризує, наскільки ефективно працює підприємство. Для цього необхідно прибуток порівняти із витратами підприємства. Цим цілям відповідає показник рентабельності - це відносний показник ефективності,

що характеризує рівень віддачі витрат та ступінь використання ресурсів, що виражається у відсотках. Коефіцієнти рентабельності показують рівень ефективності діяльності підприємства.

1.3. Фактори впливу на прибуток які забезпечують фінансово-економічну безпеку підприємства

З метою прийняття організаційно-технічних, господарських та управлінських рішень необхідно створювати сприятливі умови реалізації планів та програм з підвищення прибутку, необхідно знати основні резерви та шляхи впливу на її величину які забезпечують фінансово-економічну безпеку підприємства.

На зміну прибутку впливають такі групи факторів: зовнішні та внутрішні (рис. 1.3).

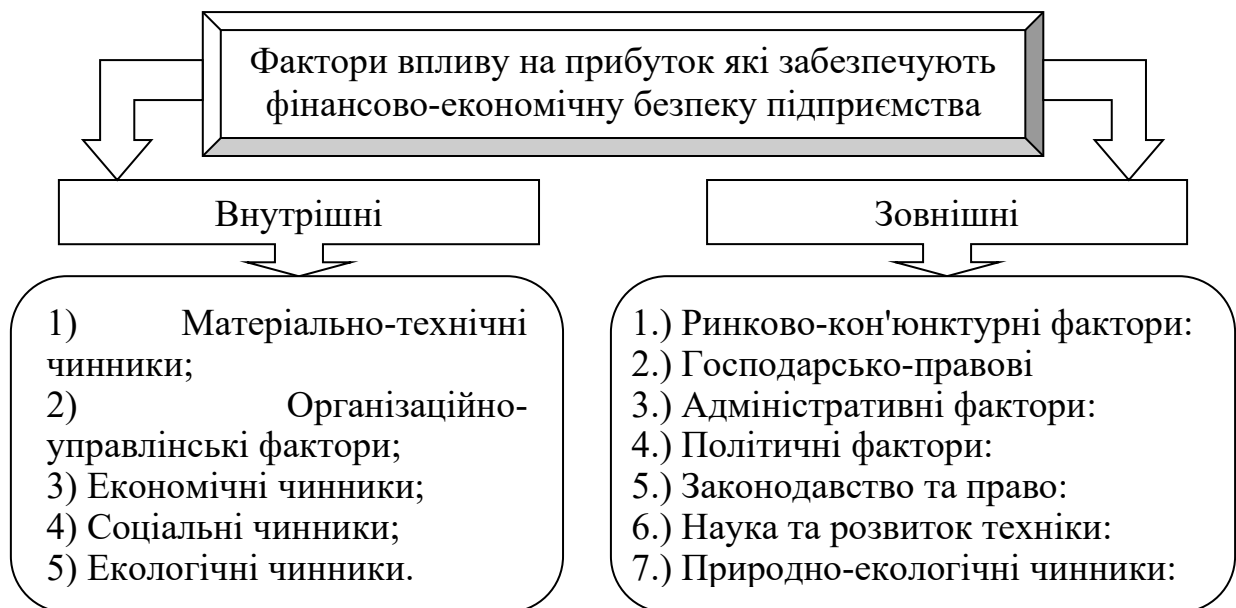

Рис. 1.3. Фактори впливу на прибуток які забезпечують фінансово-економічну безпеку підприємства

До внутрішніх факторів належать ресурсні фактори: величина та склад ресурсів, стан ресурсів, обставини експлуатації. Серед внутрішніх можна виділити такі групи факторів:

- 1) Матеріально-технічні чинники:

- стан матеріально-технічної бази підприємства. Підприємство, яке має сучасну і добре розвинену матеріально-технічну базу, має передумови для стійкого збільшення обсягів виробництва, що призведе до збільшення господарського доходу і збільшення рентабельності діяльності підприємства;

- фондоозброєність та технічна озброєність праці працівників. Чим вище оснащеність робочих місць працівників сучасним обладнанням та інструментами, тим вища продуктивність праці даних працівників;

- моральний та фізичний знос основних виробничих фондів на підприємстві. Цей фактор є дуже значним для підвищення рентабельності основної діяльності Використання зношених основних фондів, а також морально застаріле обладнання не дозволяють збільшити прибутку у стратегічній перспективі;

- фондівддача. З підвищенням рівня фондівддачі збільшується ефективність використання коштів, вкладених у основні фонди;

- швидкість оборотності оборотних коштів; – рівень механізації виробництва та інші.

2) Організаційно-управлінські фактори:

- ступінь модернізації та реконструкції виробництва на підприємстві. Ринок технологій та технологічного обладнання динамічно розвивається. Сучасні технології та обладнання на виробництві дозволяють знижувати собівартість продукції за рахунок зниження матеріаломісткості та енергоємності, що дає можливість збільшувати частину прибутку в ціні продукції;

- стратегічні фактори та тактичні методи діяльності підприємства;

- диверсифікація продукції. Розширення асортименту продукції дозволяє збільшувати обсяги реалізованої продукції, а в результаті прибуток підприємства;

- інформаційне забезпечення управлінських процесів на підприємстві: точна та своєчасно отримана інформація дозволяє приймати вірні

управлінські рішення щодо стратегічного розвитку підприємства;

- діловий імідж підприємства. Являє собою визначне у споживачів думка про потенційні можливості підприємства. Значна ділова репутація дозволяє підприємству отримувати додатковий прибуток та підвищувати рентабельність основної діяльності;

- організація товароруку. Прискорене просування товарів у великі торгові мережі та роздрібні магазини сприяє збільшенню товарообігу, а при цьому зниженню поточних витрат, внаслідок чого маса та рівень прибутку зростають.

3) Економічні чинники:

- використання при виробництві продукції енергозберігаючого обладнання;

- зменшення рівня дебіторської заборгованості. Своєчасний повернення суми дебіторської заборгованості сприяє прискоренню оборотності оборотних коштів, а в результаті призведе до збільшення прибутку;

- застосовувана для підприємства система ціноутворення. Від розміру прибутку, включеної у ціну товару, залежить сума прибутку. Постійне зростання частки прибутку в ціні товару в деяких випадках може призвести до зворотного результату;

- обсяги виробництва продукції. Збільшення обсягу виробництва продукції дозволяє підприємству знизити собівартість одиниці виробленої продукції за рахунок зменшення незмінних витрат;

- обсяги реалізації продукції. За постійної частки прибутку в ціні товару зростання обсягу продажу продукції дозволяє отримувати велику суму прибутку;

- структура реалізованої продукції. Розширення асортиментного ряду продукції сприяє зростанню обсягів реалізації продукції на підприємстві;

- зниження собівартості продукції;

- реалізація режиму економії. Цей фактор дозволяє відносно знижувати поточні витрати підприємства та збільшувати суму одержуваної прибутку.

При цьому режим економії - це відносне зниження поточних витрат.

4) Соціальні чинники:

- чисельність та склад працівників. Укомплектування штату співробітників за певного рівня технічної озброєності праці дозволяє в повному обсязі реалізовувати програму підприємства по одержання достатньої суми прибутку;

- форми та системи мотивації праці працівників. Роль морального та економічного заохочення працівників висока та дозволяє підвищувати продуктивність праці працівників. Вплив даного фактора можна оцінити через показник витрат на заробітну плату, а також через показник рентабельності витрат на оплату праці;

- продуктивність праці. Зростання продуктивності праці працівників за інших рівних умов тягне за собою збільшення маси прибутку та підвищення рентабельності основної діяльності підприємства;

- умови праці на підприємстві. Створення сприятливих умов праці сприяє підвищенню рівня продуктивності праці;

- рівень підготовки та кваліфікації працівників. Для виконання виробничого доручення необхідний певний ступінь кваліфікації співробітника, при рівні кваліфікації нижче за потрібне знижується ефективність роботи, збільшується кількість втрат часу та браку.

5) Екологічні фактори: випуск екологічно чистої та безпечної продукції, застосування безвідходних технологій виробництва та інше.

Вплив зовнішніх факторів пов'язаний із кон'юктурою ринку, законодавчими та владними структурами. Їх значення дуже суттєво, так як це регулятори виробництва, дія яких може його, як стимулювати, і стримувати. До основних зовнішніх факторів, формуючим прибуток для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, можна зарахувати такі:

1) Ринково-кон'юнктурні фактори:

- ємність ринку. Від ємності ринку залежить обсяг реалізованої продукції підприємства чим більша ємність ринку, тим більше можливостей

у підприємства для отримання прибутку;

- розвиток конкуренції. Конкурентна боротьба потребує встановлених витрат, що знижують отримувану суму прибутку. Наявність конкуренції на ринку змушує виробника під час встановлення цін на свою продукцію орієнтуватися на рівень ціни конкурентів, що знижує норму прибутку;

- величина цін на сировину та матеріали. В умовах високої конкуренції підвищення цін постачальниками не завжди призводить до адекватного підвищення цін реалізації, тому підприємство прагне менше працювати з посередниками і при цьому вибирати серед постачальників тих, хто пропонує товари одного рівня якості за доступнішими цінами;

- ціни на послуги сервісних підприємств: транспортне підприємство, підприємство комунального господарства, ремонтних, сервісних та інших підприємств. Підвищення цін та тарифів на сервісні послуги збільшує поточні витрати підприємств, зменшує прибуток та знижує рентабельність основної діяльності.

2) До господарсько-правових факторів відносяться оподаткування держави, організація профспілкового руху, сертифікація продукції підприємства.

3.) Адміністративні фактори: формування державного замовлення на випуск продукції, видання положень та постанов, що регламентують основну діяльність підприємств.

4.) Політичні фактори: політична стабільність (нестабільність); підтримка підприємства урядом.

5.) Законодавство та право: права людини; права підприємця; права власності.

6.) Наука та розвиток техніки: рівень розвитку фундаментальних та прикладних наукових знань; рівень розвитку інформаційних технологій та комп'ютеризації; рівень промислових та виробничих технологій.

7.) Природно-екологічні чинники: природно-кліматичні умови: температура, опади, вологість; природні ресурси; законодавство щодо

захисту екологічного та навколишнього середовища.

З розвитком підприємництва та підвищенням конкуренції у сучасних умовах посилюється відповідальність підприємств за виконання прийнятих ним зобов'язань. Показник доходу від продажу продукції відповідає вимогам комерційного розрахунку та, у свою чергу, сприяє розвитку виробничо-господарської діяльності будь-якого підприємства та впливає на фінансово-економічну безпеку. Інтерес підприємств у виробництві та продажу якісної, користується попитом над ринком продукції, відбивається у сумі прибутку, яка за інших умов перебуває у прямій залежності від обсягу реалізації цієї продукції.

Витрати на виробництво і реалізацію продукту, що зумовлюють первісну вартість, полягають з ціни застосовуваних у виготовленні продукту природних ресурсів, матеріалу, основних і додаткових використаних матеріалів, палива, енергії, основних фондів, трудових ресурсів та інших виробничих витрат, і навіть невиробничих витрат.

З усього цього випливає, що прибуток як основна форма грошових накопичень залежить, в першу чергу, від зниження витрат на виробництво та обіг продукції, а також збільшення обсягу продажів. Удосконалення інвестиційної та фінансової діяльності підприємства сприятимуть збільшенню прибутку та позитивно позначиться на показниках фінансової стійкості підприємстві.

Підприємство в міру економічної доцільності розподіляє свій прибуток самостійно на накопичення та споживання. Для подальшого зростання прибутку важливо оптимізувати процес його розподілу та встановити оптимальні пропорції між фондом накопичення та фондом споживання. У свою чергу підвищення рівня рентабельності виробництва також є найважливішим завданням кожного підприємства. Основними напрямками підвищення рентабельності виробництва є:

- зростання обсягу реалізації товарної продукції та збільшення на цій основі одержуваного прибутку;

- зниження собівартості продукції;
- найповніше використання виробничих фондів;
- раціональне використання сировини, що переробляється;
- найповніше використання оборотних коштів;
- своєчасне відвантаження готової продукції.

Показник рентабельності важливий для прийняття поточних та стратегічних рішень, оскільки він показує не тільки рентабельність чи збитковість виробленої продукції, а й їх ступінь. Після визначення рівня рентабельності за різними видами випуску продукції для підприємства приймається рішення про зняття з виробництва збиткових та малорентабельних видів продукції та збільшення високорентабельних.

Висновки до першого розділу

1. Прибуток відіграє основну роль сучасного підприємства, є основним джерелом формування власного капіталу та бюджетів, що відображає економічний ефект внаслідок його діяльності підприємства, стимулює його на максимізацію прибутку в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки.

2. Основними методами планування прибутку є: метод прямого рахунку; нормативний метод; метод екстраполяції; аналітичний метод; метод поєднаного розрахунку.

3. Оскільки основну частину прибутку підприємство отримує від реалізації продукції, величина прибутку знаходиться (як і підприємницький дохід) під впливом факторів, які можна розділити на три групи: виробничі фактори; комерційні чинники; фінансові чинники.

4. До внутрішніх факторів належать ресурсні фактори: величина та склад ресурсів, стан ресурсів, обставини експлуатації. Серед внутрішніх можна виділити такі групи факторів: Матеріально-технічні чинники; Організаційно-управлінські фактори; Економічні чинники; Соціальні

чинники.

5. Вплив зовнішніх факторів пов'язаний із кон'юнктурою ринку, законодавчими та владними структурами. Їх значення дуже суттєво, так як це регулятори виробництва, дія яких може його, як стимулювати, і стримувати. До основних зовнішніх факторів, формуючим прибуток для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, можна зарахувати такі: Ринково-кон'юнктурні фактори; господарсько-правові фактори; адміністративні фактори; політичні фактори; законодавство та право; наука та розвиток техніки; природно-екологічні чинники.

РОЗДІЛ. 2. СУЧАСНИЙ СТАН УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «ГЕТЬМАН» (далі ТОВ «ГЕТЬМАН») яке здійснює свою діяльність з 2013 року на території Дніпропетровської області з 01.03.2000 року. Підприємство знаходиться за юридичною адресою: село Криничувате, вулиця Леніна, будинок 2, Дніпропетровська область, Нікопольський район.

ТОВ «ГЕТЬМАН» за своєю організаційно-правовою формою є товариством з обмеженою відповідальністю. Форма власності ТОВ «ГЕТЬМАН» - приватна власність. Директором підприємства з 1 березня 2000 року є Деркач Микола Іванович. ТОВ «ГЕТЬМАН» є середнім підприємством Дніпропетровської області в сфері своєї діяльності. Основним видом діяльності є вирощування та реалізація сільськогосподарської продукції.

Основною метою діяльності підприємства є отримання прибутку у процесі провадження діяльності, а також задоволення існуючого попиту даних видів товарів на ринку. Для досягнення своїх цілей підприємство здійснює у встановленому законодавством України порядку наступні види діяльності:

- 01.11 «Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур»;
- 01.16 «Вирощування прядивних культур»;
- 01.61 «Допоміжна діяльність у рослинництві»;
- 46.21 «Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин»;
- 47.11 «Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно

продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами»;

- 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт»;

- 10.41 «Виробництво олії та тваринних жирів»;

- 56.10 «Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування»;

- 56.21 «Постачання готових страв для подій».

Для оцінки фінансового стану необхідно провести аналіз балансу підприємства, з метою отримання загального опису змін у структурі коштів та джерел фінансування. Результати аналізу активів ТОВ «ГЕТЬМАН» представлені в додатку Б. Розглянувши склад та структуру активів ТОВ «ГЕТЬМАН», можна зробити висновки, що сталося збільшення активів підприємства на 16015 тис. грн.

У структурі активів підприємства, питома вага необоротних активів невеликий і становила лише 3,91 % за 2022 рік. Їх вартість збільшилася на 239 тис. грн. порівняно із 2018 роком. Сталося це через підвищення вартості основних засобів. Підвищення основних коштів у підприємства є позитивною тенденцією, воно говорить нам про підвищення виробничого потенціалу підприємства та збільшення його майна загалом.

У підприємства найбільше значення мають оборотні активи. Їх питома вага трохи збільшилася за п'ять років і становила 96,09 % у 2022 році. Рівень оборотних активів на 2022 рік збільшився на 15776 тис. грн. Більшою мірою це сталося за рахунок зростання запасів та дебіторської заборгованості на 6085 тис. грн. та 9558 тис. грн. відповідно.

Збільшення дебіторської заборгованості підприємства негативним показником, темп зростання на 2022 рік порівняно з минулим роком становив 148,9 %. Їх збільшення сприяє відволіканню оборотних коштів із обороту, тобто може призвести до зниження коштів на рахунках підприємства. Ця тенденція негативно впливає на платоспроможність підприємства. Підприємству потрібно працювати зі своїми клієнтами щодо виплати боргових зобов'язань.

Збільшення запасів у цьому випадку виступає також негативним фактором, оскільки це призводить до затоварювання складу і може призвести до зниження оборотності та платоспроможності організації. За цей період цей показник збільшився на 6085 тис. грн.

З аналізу пасивів бачимо, що у структурі джерел складання майна за цей період від 2018 до 2022 року з'явилися незначні якісні зміни у сфері збільшення суми власних коштів ТОВ «ГЕТЬМАН». Сталося це переважно за рахунок зростання нерозподіленої прибутку на 13760 тис. грн. Довгострокові зобов'язання у підприємства повністю відсутні. Їх відсутність говорить про те, що підприємство не бере кредит у банку чи інші організації на довгостроковій основі. Вони не бачать у підприємства надійного позичальника. За три роки сума поточних короткострокових зобов'язань збільшилася на 201,8 тис. грн., Ці зміни пов'язані з збільшенням кредиторської заборгованості.

Майже вся структура пасивів балансу складається власного капіталу, це позитивна тенденція. Такі показники говорять про посилення фінансової незалежності підприємства від зовнішніх джерел та є позитивною тенденцією у діяльності ТОВ «ГЕТЬМАН».

Аналіз дії та функціонального стану основних фондів проводиться для того, щоб визначити наявність, рух та вихід основних фондів за рік або за певний період з метою встановлення готовності для виконання своїх поставлених цілей. Цей аналіз дає змогу встановити кількість ресурсів та їхню дію на виробничий процес у товаристві, а також визначити їх стан і дати їм оцінку (Додаток В).

Річний приріст основних засобів, що становить 498 тис. грн. в 2022 році, свідчить про підвищення вартості основних фондів в основі і закінчення досліджуваного етапу і зміну обсягів основних фондів на товаристві. Але при цьому спостерігається темп їх зниження та зменшення у розмірі 42,9%, що характеризує не ефективне використання основних фондів підприємством. Темп їх зростання за досліджуваний період підвищився на 46,2%. Відповідно

аналогічні зміни спостерігаються щодо і темпу приросту.

На підставі аналізу звітних даних визначено основні тенденції формування та використання фінансових ресурсів, визначено причини, що відбулися, сильні та слабкі сторони підприємства та резерви для поліпшення фінансового стану у майбутньому.

Діяльність підприємства здатна бути дохідною і безприбутковою, тому єдину оцінку економічних підсумків визначають концепцією безумовних і умовних показників (Додаток Д).

За досліджуваний період чистий дохід від реалізації продукції зріс майже у два рази (84,30%), що свідчить про розвиток підприємства, раціональне та ефективне використання його власних та залучених ресурсів.

За досліджуваний період адміністративні витрати збільшилися на 27,27%. Також зросли в обсязі витрати на збут (21,72%), що в свою чергу спричинило зростання собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у два рази (8492 тис. грн.). Але данні зміни не можна враховувати як остаточні тому, що необхідно брати до уваги і рівень інфляції, котрий значно коригує дані показники.

Фундаментом з метою зведення та застосування розгляду економічної стабільності є розширення дослідницьких здібностей встановлення присутності особистих використовуваних грошей. найпростіших активів розвитку резервів. Зв'язок підприємства із залученими грошима відповідність свого і залученого капіталу (Додаток Е).

Коефіцієнт автономії в середньому за п'ять років становить 0,82, більше нормативного значення, це свідчить про високий коефіцієнт автономії, тобто є належна кількість капіталу, що інвестована в діяльність підприємства.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу зменшився майже на 95%, але при цьому також знаходиться в межах менше норми (2018, 2021 р.– 0,10; 2022 р. – 0,01), що характеризує не значну частку позичкових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у діяльність підприємства.

Коефіцієнт фінансування вище нормативного значення (>1), становить в середньому за п'ять років 7,81, і має тенденцію до зростання, що в черговий раз підтверджує незалежність підприємства від залучених джерел фінансування і свідчить про те, що його активи сформовані за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт фінансового ризику протягом досліджуваного періоду знаходиться в межах норми та становить в середньому 0,26. Цей коефіцієнт дає найбільш загальну оцінку в фінансовій стійкості, він показує, що 0,05 одиниць залучених фондів припадає на кожну одиницю власних.

Коефіцієнт реальної вартості майна за досліджуваний період знизився на 10,18%, який визначає, що зменшується частка фондів виробництва у засобах майна.

Коефіцієнт реальної вартості основних фондів у майні знизився на 42,83%, що має негативний вплив на роботу підприємства і характеризує зниження виробничого потенціалу підприємства..

Коефіцієнт накопичення зносу зріс на 5.09%, що свідчить про зменшення фінансового ризику підприємства на покриття авансованого капіталу в іммобілізовані активи.

Коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних фондів на кінець досліджуваного періоду зріс на 86,20% станом на 2022 рік , що було спричинено додатковою купівлею основних фондів.

Ми вважаємо, розглянувши показники фінансової стійкості підприємства за 2018-2022 роки, можна зробити висновок, що воно працює злагоджено, майже всі характерні показники мають тенденцію до зростання, що характеризує стабільний фінансовий стан та ефективне використання власних джерел для задоволення потреб всієї діяльності.

Рівень ліквідності свідчить про ступінь ризику вкладення коштів у підприємство. Аналіз ліквідності дає змогу визначити, наскільки ризиковано вкладати кошти в господарство, а також, чи воно має ліквідні активи для погашення своїх зобов'язань (Додаток Ж).

Коефіцієнт абсолютної ліквідності знаходиться на рівні нижче нормативного значення на протязі 2018-2021 рр., але станом на 2022 рік має досить стрімкий рівень зростання (0,83). Це свідчить, що все більша частина заборгованості підприємства може покриватися за рахунок наявних грошових коштів. Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності) являється більш уточнюючим показником, ніж попередній і має досить стабільний стан, його значення за досліджуваний період зросло на 81,69%. За даним коефіцієнтом можна сказати, що на 1 грн. поточних зобов'язань припадає 1,82 грн. поточних фондів підприємства.

Після проведення аналізу коефіцієнтів платоспроможності, ми вважаємо, що товариство в разі нагальної необхідності може погасити всі види своєї заборгованості за рахунок власного майна і без залучення коштів від інших юридичних чи фізичних осіб та установ банку.

Аналіз ділової активності підприємства полягає в дослідженні рівня і динаміки різноманітних показників обертання коефіцієнті обертання і тривалості одного обороту окремих видів фондів і пасивів (Додаток З).

Коефіцієнт обертання оборотних фондів в ТОВ «ГЕТЬМАН» збільшився протягом аналізуючого періоду з 10,09 до 16,42. Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів у 2018 році дорівнював 1,76, а у 2017 році 2,13, що у відсотковому співвідношенні дорівнює 121,31 %. Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості знизився з 1,63 до 1,78 за останні п'ять років. Коефіцієнт обертання власного капіталу становив 0,82 – 2018 рік та 0,95 – 2022 рік. Їх збільшення (відповідно скорочення тривалості одного обороту) свідчить про прискорення оборотності фондів і пасивів, а відтак – зростання ділової активності ТОВ «ГЕТЬМАН».

Економічне становище – це рівень спроможності підприємства необхідними економічними ресурсами з реалізації успішної роботи, надання стабільної платоспроможності (Додаток К).

Визначаємо рейтинг фінансових показників ТОВ «ГЕТЬМАН», та на

основі величини інтегрованого показника фінансового стану, визначаємо підсумковий рейтинг фінансового стану ТОВ «ГЕТЬМАН»: 2018 рік – (8,03) – А; 2019 рік – (7,92) – А; 2020 рік – (8,55) – А; 2021 рік – (8,28) – А; 2022 рік – (8,21) – А.

Це свідчить, що ефективність роботи підприємства стійка, що спричинена раціональним та ефективним використанням ресурсів, обґрунтованим використанням власних коштів.

Таким чином можна підсумувати, що ТОВ «ГЕТЬМАН» має стійку тенденцію розвитку, належне фінансування, що свідчить про ефективність роботи підприємства.

2.2. Комплексна оцінка фінансово-економічної безпеки підприємства

В основі методології дослідження фінансово-економічної безпеки підприємства потрібно виділити кілька підходів, що визначають сутність та параметри фінансово-економічної безпеки ТОВ «ГЕТЬМАН» потрібно спиратися на комплексний підхід, який передбачає, що:

- економічна безпека визначається набором кількісних та якісних показників;
- індикатором стану захищеності підприємства є рівень фінансово-економічної безпеки як інтегральне значення кількісних та якісних показників, що відбивають окремі аспекти економічної безпеки;
- рівень фінансово-економічної безпеки категоруються за допомогою критеріїв або станів, значення яких визначається за сумою метрик кількісних та якісних показників;
- кількісні та якісні показники застосовуються до вимірювання рівня загрози, з одного боку, та стану функціонування підприємства, з іншого сторони, тобто для оцінки як внутрішнього, так і зовнішнього середовища підприємства.

Особливості даного підходу, що принципово відрізняють його від

сформованих практик оцінки фінансово-економічної безпеки лише через призму фінансово-економічного аналізу та оцінки ризиків, полягають у тому, що фінансово-економічної безпека підприємства має розглядатися не як відокремлений стан економічної захищеності, а як елемент загальної стратегії розвитку підприємства, взаємопов'язаний із пріоритетами сталого розвитку у контексті інтересів суб'єктів економічних рішень, що відображає ефективність функціонування підприємства.

Ключовим напрямом забезпечення фінансово-економічної безпеки є превентивний характер дій керівництва ТОВ «ГЕТЬМАН» (рис. 2.1).

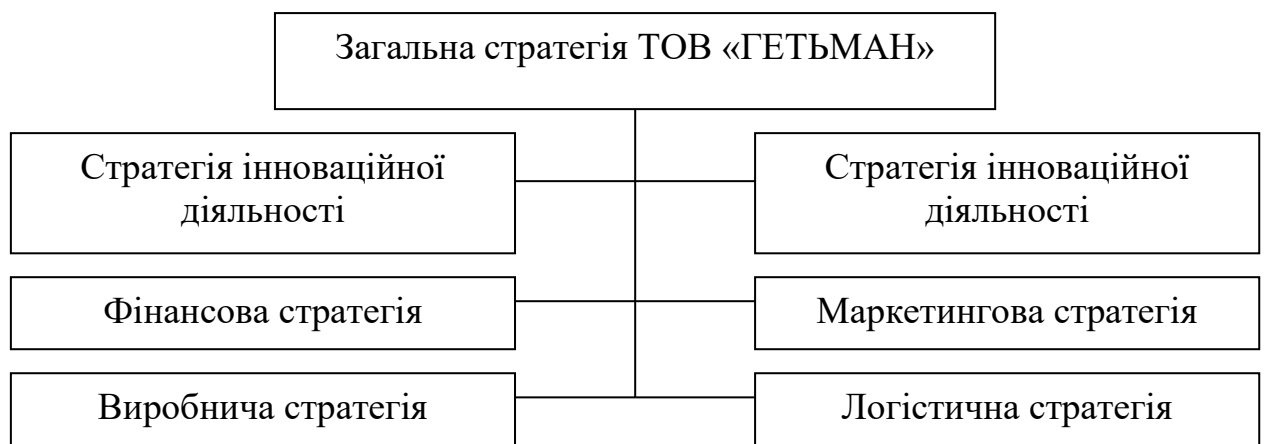

Рис. 2.1. Взаємозв'язок фінансово-економічної безпеки зі стратегією розвитку ТОВ «ГЕТЬМАН»

У рамках стратегії економічної безпеки ТОВ «ГЕТЬМАН» визначаються безпосередньо ризики, загрози та показники фінансово-економічної безпеки, а також формулюються заходи, терміни та виконавці з функціональних блоків економічної безпеки підприємства

Розглянемо функціональні блоки стратегії фінансово-економічної безпеки ТОВ «ГЕТЬМАН»:

- 1) забезпечення безпеки необоротних активів;
- 2) забезпечення безпеки інвестиційної діяльності підприємства;
- 3) контроль матеріально-виробничих запасів;
- 4) забезпечення безпеки під час роботи з контрагентами;
- 5) забезпечення безпеки коштів;

б) виявлення та усунення передумов фінансової нестійкості та можливого настання банкрутства підприємства;

7) антикорупційна безпека.

Взаємозв'язки у стратегії фінансово-економічної безпеки ТОВ «ГЕТЬМАН» представлені на рисунку 2.2.

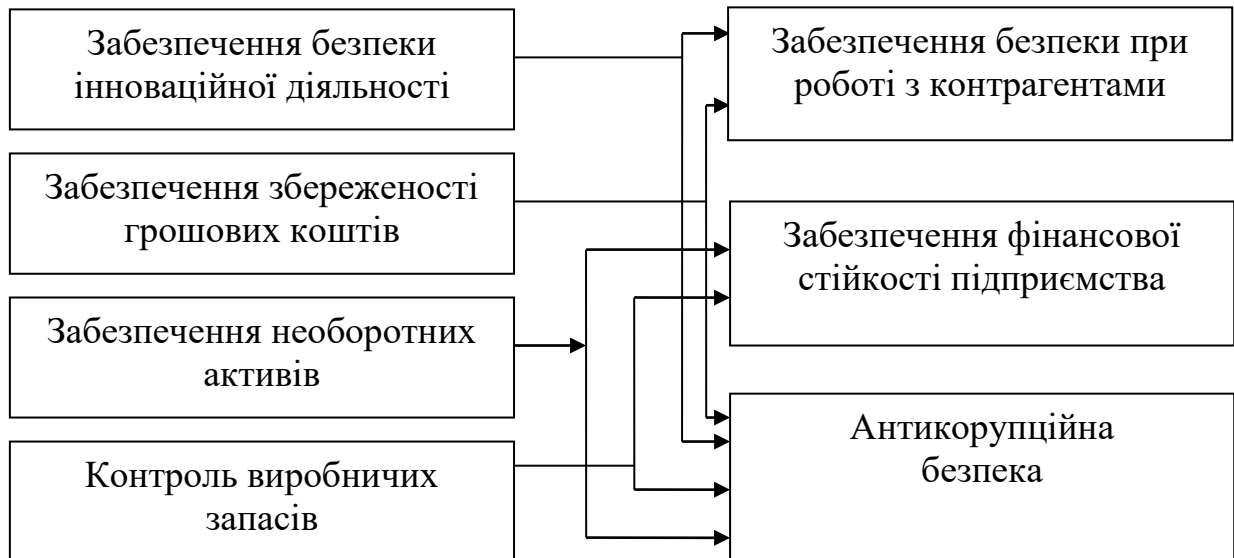

Рис. 2.2 Взаємозв'язок функціональних блоків стратегії фінансово-економічної безпеки ТОВ «ГЕТЬМАН»

Взаємозв'язок між блоками стратегії фінансово-економічної безпеки може бути визначено наступним чином:

- забезпечення збереження необоротних активів та контроль матеріально-виробничих запасів детерміновані поведінкою персоналу, з одного боку, та контрагентів, з іншого;

- забезпечення безпеки грошових коштів та безпеки інвестиційної діяльності пов'язано з якістю прийнятих рішень та впливає на фінансову стійкість підприємства, з одного боку, та визначено поведінкою персоналу підприємства, з іншого боку;

- забезпечення безпеки під час роботи з контрагентами варто оцінювати з позиції стійкості внутрішніх бізнес-процесів, з одного боку, та ринкової позиції, з іншого боку.

В якості коефіцієнтів представлені оцінки по кожній функціональній

складової фінансово-економічної безпеки ТОВ «ГЕТЬМАН» , запропоновані для оцінки економічної безпеки у роботі які наведені на рисунку 2.3.

Рис. 2.3. Функціональні складові фінансово-економічної безпеки ТОВ «ГЕТЬМАН»

Показники для оцінки фінансово-економічної безпеки ТОВ «ГЕТЬМАН» розбиті на вісім блоків відповідно до функціональних складових; у кожному блоці визначено порогові значення, що характеризують ступінь відхилення від нормативні значення (Додаток Л).

Рівень фінансово-економічної безпеки ТОВ «ГЕТЬМАН» може характеризуватись як високий, середній, низький та критичний, залежно від кількості показників економічної безпеки, що відповідають своїм нормативним (пороговим) значенням (рис. 2.4).

Відштовхуючись від вищенаведеної класифікації ступенів економічної безпеки підприємства і розрахунків накопиченої ознаки економічної безпеки, можна дійти висновку, що ТОВ «ГЕТЬМАН» – прийнятний рівень економічної безпеки. Ця вимога характеризується найкращим змістом майже всіх коефіцієнтів, що описують економічну безпеку підприємства. Незначна невідповідність сталася через зниження значущості ознаки силового елемента фінансової захищеності підприємства.

Отримані результати загострюють і хочуть створити теоретико-методологічні основи з метою оцінки стабільної фінансово-економічної безпеки підприємства і його елементів.

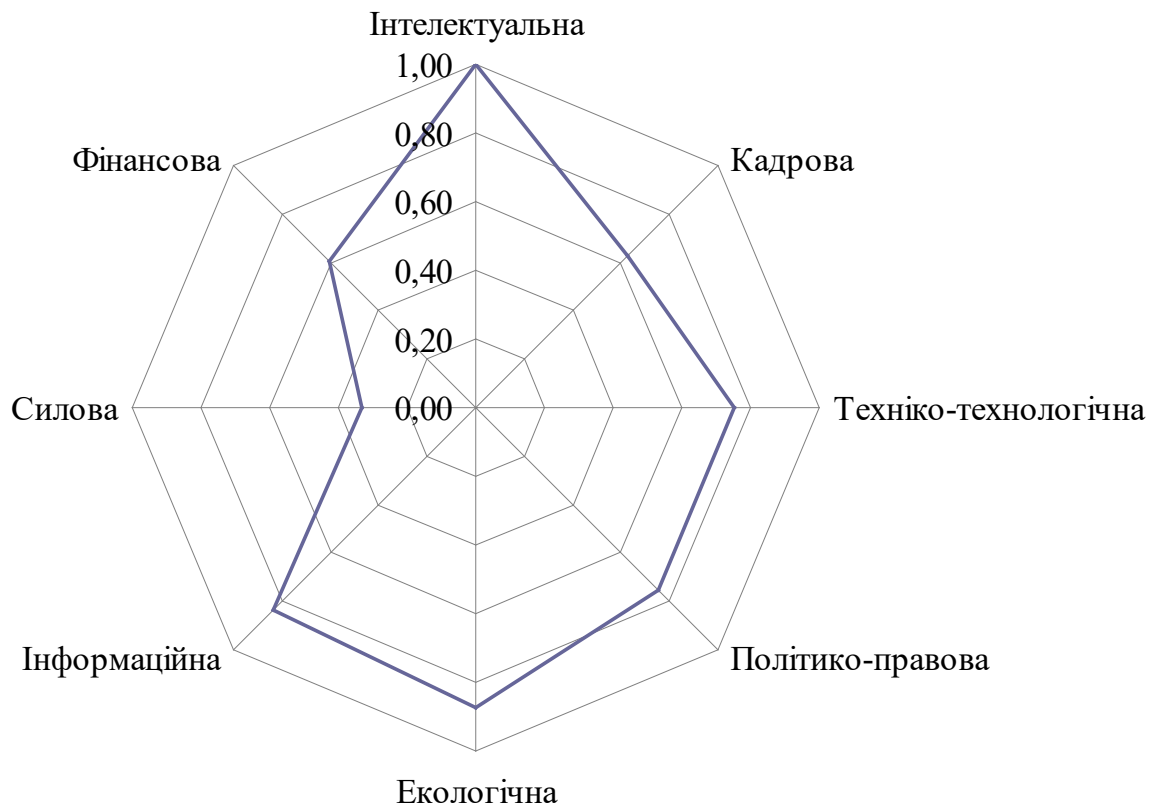

Рис. 2.4. Схема областей для визначення рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «ГЕТЬМАН»

Збільшення ступеня продуктивності фінансової захищеності дасть змогу підвищити економіку з точки зору співвідношення умов сьогодення. Зокрема, якісна складова концепції економічної і фінансової безпеки підприємства підвищить її ефективність, покращує кількість використаних ресурсів і як наслідок максимізує дохід господарств.

2.3. Маржинальний аналіз факторів, що впливають на формування прибутку в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Важливу роль у застосуванні управлінських рішень у бізнесі займає маржинальний аналіз. Його методика ґрунтується на вивченні співвідношення між трьома групами найважливіших економічних

показників: витратами, обсягом виробництва (реалізації) продукції і прибутком і прогнозування величини кожного з цих показників при заданому значенні інших.

Проведемо маржинальний аналіз результатів діяльності ТОВ «ГЕТЬМАН» за 2022 рік

Основну частину прибутку ТОВ «ГЕТЬМАН» отримує від виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції. У процесі аналізу вивчаються динаміка, виконання плану прибутку від реалізації продукції та визначаються фактори зміни її значення. Для маржинального аналізу необхідно виділити змінні та постійні витрати. До змінних витрат відносяться матеріали, заробітна плата основних виробничих працівників (ОВП), відрахування на соціальні заходи. До постійних витрат відноситься амортизація та послуги сторонніх організацій. Зведемо в таблицю 2.1 показники змінних та постійних витрат для наочності.

Таблиця 2.1

Показники змінних та постійних витрат

Найменування статті	Сума, грн.
Змінні витрати, зокрема	8175600
Матеріали	6900500
Заробітна плата ОВП	1548200
Відрахування на соціальні заходи	340604
Постійні витрати, зокрема	5121200
амортизація	35040
Послуги сторонніх організацій	5086160

За таблицею 8 розрахуємо такі показники: Маржинальний прибуток за формулою 2.1:

$$МД = 19810000 - 8175600 = 11634400 \text{ грн.} \quad (2.1)$$

Норму маржинального прибутку за формулою 2.2:

$$K_{мд} = \frac{11634400}{19810000} = 0,59 \quad (2.2)$$

Точку беззбитковості за формулою 2.3:

$$Q_{\min} = \frac{5121200}{11634400} = 0,44 \quad (2.3)$$

Поріг рентабельності формулою 2.4:

$$V_{\min} = \frac{5121200}{0,59} = 8680000 \text{ грн.} \quad (2.4)$$

Запас фінансової міцності за формулою 2.5

$$\text{ЗФМ} = 19810000 - 8680000 = 11130000 \text{ грн.} \quad (2.5)$$

Зведемо отримані результати в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Зведена таблиця розрахованих показників маржинального аналізу ТОВ
«ГЕТЬМАН»

Найменування показника	Значення показника
Маржинальний прибуток, грн.	11634400
Норму маржинального прибутку	0,59
Точку безбитковості	0,44
Поріг рентабельності, грн.	8680000
Запас фінансової міцності, грн.	11130000

Для визначення сили впливу операційного важеля, необхідно скласти звіт про маржинальний прибуток, який наведено в таблиці 2.3

Таблиця 2.3

Звіт про маржинальний прибуток за 2022 рік ТОВ «ГЕТЬМАН»

Найменування показника	Значення показника
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), грн.	19810000
Змінні витрати, грн.	8175600
Маржинальний прибуток, грн.	11634400
Постійні витрати, грн.	5121200
Операційний прибуток, грн.	6513200

Таким чином, видно, що операційний прибуток у звіті про маржинального прибутку не дорівнює валовому прибутку у звіті про фінансові результати. Це пов'язано з тим, що операційний прибуток розраховується як різниця між валовим прибутком і сумою комерційних і

управлінські витрати, а дані витрати в нашому випадку не дорівнюють нулю. Отже, операційний прибуток дорівнюватиме валового прибутку.

Розрахуємо силу дії операційного важеля за формулою 2.63:

$$\text{СДОВ} = \frac{11634400}{6513200} = 1,79 \quad (2.6)$$

На підставі таблиці 2.3 розрахуємо показники маржинального аналізу та складемо зведену таблицю 2.4.

Таблиця 2.4

Показники маржинального аналізу ТОВ «ГЕТЬМАН»

Найменування показника	Значення показника
Маржинальний прибуток, грн.	11634400
Норму маржинального прибутку	0,59
Поріг рентабельності, грн.	8680000
Запас фінансової міцності, грн.	11130000
Запас фінансової міцності, %	5,61
Сила дії операційного важеля	1,79

З таблиці 2.4 видно, що низькі. Запас фінансової міцності становить майже 6 %, тобто. при зниженні виручки від продукції на 600000 грн. призведе до збитків підприємства. Сила впливу операційного важеля висока. Це говорить про те що ТОВ «ГЕТЬМАН» може дозволити дуже малу суму зниження виручки від реалізації продукції.

Перш ніж розраховувати планові показники, варто поговорити про вартості власних джерел фінансування. Власні джерела фінансування поділяються на внутрішні (чистий прибуток, амортизація, реалізація продукції) та зовнішні (позикові засоби). Часто внутрішніх джерел недостатньо для розширення масштабів діяльності підприємства чи впроваджень та реалізації нових проектів, тому залучають власні кошти із зовнішніх джерел. Внутрішні джерела фінансування утворюються під час господарської діяльності та характеризують здатність підприємства до самофінансування. Один із показників внутрішніх джерел фінансування є чистий прибуток, яку підприємство саме розподіляє.

Раціонально використовувати прибуток допомагають такі фактори, як створення плану розвитку ТОВ «ГЕТЬМАН», дотримання інтересів засновників та працівників. Для розрахунку збільшення прибутку в майбутньому періоді та моделлю Capital Asset Pricing Model (CAPM).

Модель CAPM – це модель оцінки фінансових активів. З допомогою даної моделі можна визначити необхідний рівень прибутковості активу, який потрібно додати до вже існуючого диверсифікованого портфеля.

Припустимо, що рентабельність власного капіталу нормується ставці за кредитом, що дорівнює приблизно 20%. Власний капітал візьмемо із балансу підприємства. Таким чином, висловимо та знайдемо плановий чистий прибуток (формула 2.7).

$$\text{ЧП} = 0,2 * 8723600 = 1744720 \text{ грн.} \quad (2.7)$$

Визначимо операційний прибуток, виходячи з планового прибутку дорівнює 2916284 грн.

Тепер знайдемо плановий чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), який необхідний підприємству для одержання заданої мети за формулою 2.8.

$$\text{ЧДпл} = \frac{1744720 + 5121200}{0,59} = 40508930 \text{ грн.} \quad (2.8)$$

Знайдемо маржинальний прибуток на плановий період (формула 2.9):

$$m = 40508930 * 0,59 = 23900270 \text{ грн.} \quad (2.9)$$

Знаючи маржинальний прибуток, визначимо змінні витрати на формулою 2.10:

$$FC = 40508930 - 23900270 = 16608660 \text{ грн.} \quad (2.10)$$

Розрахуємо силу дії операційного важеля за формулою 2.11:

$$\text{СДОВ} = \frac{40508930}{23900270} = 1,69 \quad (2.11)$$

Так як валовий прибуток у нашому випадку дорівнює операційному, а виручка планова відома, то знайдемо собівартість (формула 2.12):

$$\text{СВ} = 36162840 - 16608660 = 19554180 \text{ грн.} \quad (2.12)$$

Складемо звіт про прибутки та збитки планового періоду (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Звіт про прибутки та збитки 2023 р.

Найменування показника	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5366000	19810000	40508930
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2674000	16937000	19554180
Валовий прибуток	2692000	2873000	20954750
Прибуток від продажів	2692000	2873000	20954750
Інші витрати	1301000	1363000	1171564
Чистий прибуток	1391000	1510000	19783186

У запланованому періоді чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшиться на 20698930 грн. порівняно із 2022 роком. Чистий прибуток збільшився в 2023 року на 18273186 грн. у порівнянні з 2022 роком. Розрахуємо показники рентабельності та зведемо до таблиці 2.6:

Таблиця 2.6

Показники рентабельності при маржинальному аналізі для ТОВ

«ГЕТЬМАН»

Показник	Позначення	Звітний період	Попередній період	Запланований період
Валова рентабельність продаж	R	14,50	50,17	51,73
Операційна рентабельність продаж	R _{пр}	14,50	50,17	51,73
Чиста рентабельність продаж	R _{чпр}	7,62	25,92	48,84

Усі показники збільшилися майже на 10%. Це обумовлено збільшенням виручки про реалізацію продукції та дій операційного важеля, який дорівнює плановому періоду 1,79.

Підіб'ємо підсумки маржинального аналізу та запланованих показників на майбутній період.

При маржинальному аналізі виділяють змінні та постійні витрати. При збільшенні виручки, збільшуються змінні витрати, при цьому постійні витрати залишаються незмінними. На кінець звітного року маржинальний прибуток дорівнює 11634400 грн., операційний прибуток дорівнює 6513200 грн., змінні витрати рівні 8175600 грн. Якщо виробничі потужності у 2022 році використовувалися не на повну потужність, то після розрахунків планового періоду виробничі потужності використовуються у повному обсязі. При цьому чистий дохід від реалізації продукції у плановому періоді становила 40508930 грн., а чистий прибуток дорівнює 19783186 грн., що на 18273186 грн. більше. Також валова рентабельність продажів становила 51,73 %, що означає збільшення ефективності використання виробничих фондів, попри збільшення витрат за виробництво продукції. Операційна рентабельність продажів становила 51,73 %. Її зріст може бути досягнутий за допомогою зростання обсягу продажів, зміна та доповнення асортименту продаж, підвищення цін. Чистий прибуток склав 48,84 %. Збільшення пов'язане із збільшенням виручки, тобто. виторг збільшився, а постійні витрати залишилися колишніми.

Висновки до другого розділу

1. Розглянувши склад та структуру активів ТОВ «ГЕТЬМАН», можна зробити висновки, що сталося збільшення активів підприємства на 16015 тис. грн. У підприємства найбільше значення мають оборотні активи. Їх питома вага трохи збільшилася за п'ять років і становила 96,09 % у 2022 році. Рівень оборотних активів на 2022 рік збільшився на 15776 тис. грн. Більшою мірою це сталося за рахунок зростання запасів та дебіторської заборгованості на 6085 тис. грн. та 9558 тис. грн. відповідно.

2. З аналізу пасивів бачимо, що у структурі джерел складання майна

за цей період від 2018 до 2022 року з'явилися незначні якісні зміни у сфері збільшення суми власних коштів ТОВ «ГЕТЬМАН». Сталося це переважно за рахунок зростання нерозподіленої прибутку на 13760 тис. грн. Довгострокові зобов'язання у підприємства повністю відсутні. Їх відсутність говорить про те, що підприємство не бере кредит у банку чи інші організації на довгостроковій основі. Вони не бачать у підприємства надійного позичальника. За три роки сума поточних короткострокових зобов'язань збільшилася на 201,8 тис. грн., Ці зміни пов'язані з збільшенням кредиторської заборгованості.

3. Дослідивши фінансово-економічну характеристику ТОВ «ГЕТЬМАН» визначено, що рейтинг фінансових показників на основі величини інтегрованого показника фінансового стану становить 2018 рік – (8,03) – А; 2019 рік – (7,92) – А; 2020 рік – (8,55) – А; 2021 рік – (8,28) – А; 2022 рік – (8,21) – А. Це свідчить, що ефективність роботи підприємства стійка, що спричинена раціональним та ефективним використанням ресурсів, обґрунтованим використанням власних коштів. Таким чином можна підсумувати, що ТОВ «ГЕТЬМАН» має стійку тенденцію розвитку, належне фінансування, що свідчить про ефективність роботи підприємства.

4. Відштовхуючись від вищенаведеної класифікації ступенів економічної безпеки підприємства і розрахунків накопиченої ознаки економічної безпеки, можна дійти висновку, що ТОВ «ГЕТЬМАН» – прийнятний рівень економічної безпеки. Ця вимога характеризується найкращим змістом майже всіх коефіцієнтів, що описують економічну безпеку підприємства. Незначна невідповідність сталася через зниження значущості ознаки силового елемента фінансової захищеності підприємства. Отримані результати загострюють і хочуть створити теоретико-методологічні основи з метою оцінки стабільної фінансово-економічної безпеки підприємства і його елементів.

5. При маржинальному аналізі виділяють змінні та постійні витрати. При збільшенні виручки, збільшуються змінні витрати, при цьому

постійні витрати залишаються незмінними. На кінець звітного року маржинальний прибуток дорівнює 11634400 грн., операційний прибуток дорівнює 6513200 грн., змінні витрати рівні 8175600 грн. Якщо виробничі потужності у 2022 році використовувалися не на повну потужність, то після розрахунків планового періоду виробничі потужності використовуються у повному обсязі. При цьому чистий дохід від реалізації продукції у плановому періоді становила 40508930 грн., а чистий прибуток дорівнює 19783186 грн., що на 18273186 грн. більше.

6. Основну частину прибутку ТОВ «ГЕТЬМАН» отримує від виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції. У процесі аналізу вивчаються динаміка, виконання плану прибутку від реалізації продукції та визначаються фактори зміни її значення. Для маржинального аналізу виділено змінні та постійні витрати. До змінних витрат відносяться матеріали, заробітна плата основних виробничих працівників (ОВП), відрахування на соціальні заходи (8175600 грн.). До постійних витрат відноситься амортизація та послуги сторонніх організацій (5121200 грн.).

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Удосконалення механізму управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

В даний період прибуток вважається головною основою фінансування роботи ТОВ «Гетьман», задоволення економічних зацікавлень власників підприємства його найнятих співробітників для забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Процес управління прибутком ТОВ «ГЕТЬМАН» для забезпечення фінансово-економічної безпеки на наш погляд потрібно здійснювати відповідно до низки принципів, відповідних ринковою економікою вимогам, що представлені на рисунку 3.1.

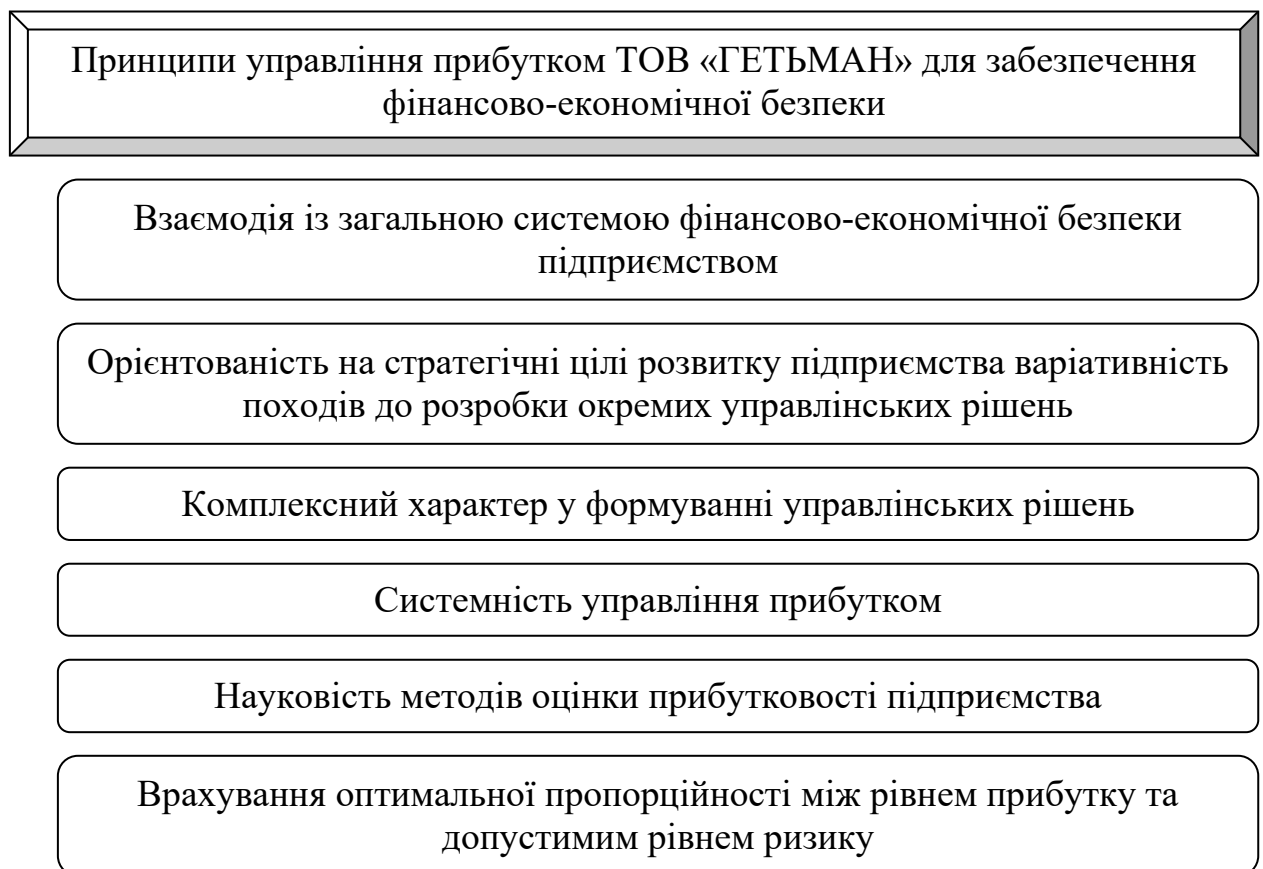

Рис. 3.1. Принципи управління прибутком ТОВ «ГЕТЬМАН»

Перший із загальних основ полягає в тому, що регулювання користую так само як самостійний адміністративний процес взаємопов'язаний з усім комплексом фінансово-економічної безпеки в компанії. Цю обставину слід брати до уваги при виконанні розподілу і застосування доходів.

Спрямованість на стратегічні місії формування підприємства передбачає реалізація управління формуванням доходи у такий спосіб, щоб у разі суперечності серед існуючим планом, що дозволяє отримати прибуток і навіть стратегічними цілями підприємства план повинен бути відхилений незалежно від ступеня прогнозованого прибутку на його здійснення. Це пов'язано з тим, що бажання отримати максимальний обсяг прибутку, що виконується в переріз. Існуюча довгострокова мета формування підприємства може спричинити дестабілізацію цілої компанії і втрати можливості одержувати дохід у наступному періоді.

Мінливість розкладів до дослідження одиничних адміністративних висновків має на увазі розвиток адміністративних рішень у сфері управління прибутком подібним способом, щоб вони брали до уваги інші види формування фінансових подій. Таким чином, при зміні кожної умови, що впливає на рівень прибутку, адміністративні постанови повинні еластично пристосовуватися при зміні і відповідно до можливості скоротити негативний вплив зміни сфери функціонування підприємства на рівень одержуваного прибутку.

Наступний із загальноновизнаних основ – систематичний вигляд у створенні адміністративних висновків – передбачає зв'язок серед загальноприйнятими адміністративними рішеннями згідно з керуванням прибутком, а також остаточною метою управління прибутком. Цей факт відштовхується від цього, що не всі без винятку операції дають дохід, більше того, багато хто може бути джерелом до нестачі економічних ресурсів і бути джерелом до втрат. Однак у комплексі результати всіх дій повинні бути джерелом прибутку.

Системність управління прибутком. Цей принцип передбачає

всебічний аналіз альтернативних фінансових рішень, що впливають на стан фінансової рівноваги ТОВ «ГЕТЬМАН»у короткостроковому та довгостроковому періодах.

Високоннауковість методів оцінки прибутковості фірми. Враховує складання плану прибутку на підставі розгляду звітних відомостей і встановлення прогностичних смислів економічних характеристик.

Підрахунок відповідної пропорційності серед рівнів прибутку і можливим ризиком. Цей правило полягає у підборі з можливих ризикових дій, що надає максимальну результативність результату (прибуток) за мінімального або прийняттого для підприємства рівня ризику процедура управління користю підприємства повинна здійснюватися в конкретній черговості і гарантувати реалізацію основної місії і основних проблем даного управління. Багатофункціональна націленість об'єктів управління прибутком згідно із загальноприйнятими стандартами поділяється на два основні види: управління формуванням прибутку та управління розподілом та використанням прибутку.

Формування прибутку в ТОВ «ГЕТЬМАН»є початковим та основним етапом загалом процесі управління прибутком, що визначає подальші дії фінансового менеджера щодо її розподілу та використання. На підставі дослідження наукових джерел, що розглядають питання формування прибутку підприємства, нами розроблено механізм управління формуванням прибутку від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, представлений на рисунку 3.2.

На першому етапі процесу управління формуванням прибутку фінансовий менеджер повинен проаналізувати динаміку та структуру одержуваних доходів та здійснюваних витрат. Аналіз надходжень здійснюється на підставі фінансового звіту форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та проводиться за всіма трьома видами діяльності, що здійснюються підприємством: операційною, інвестиційною та фінансовою.

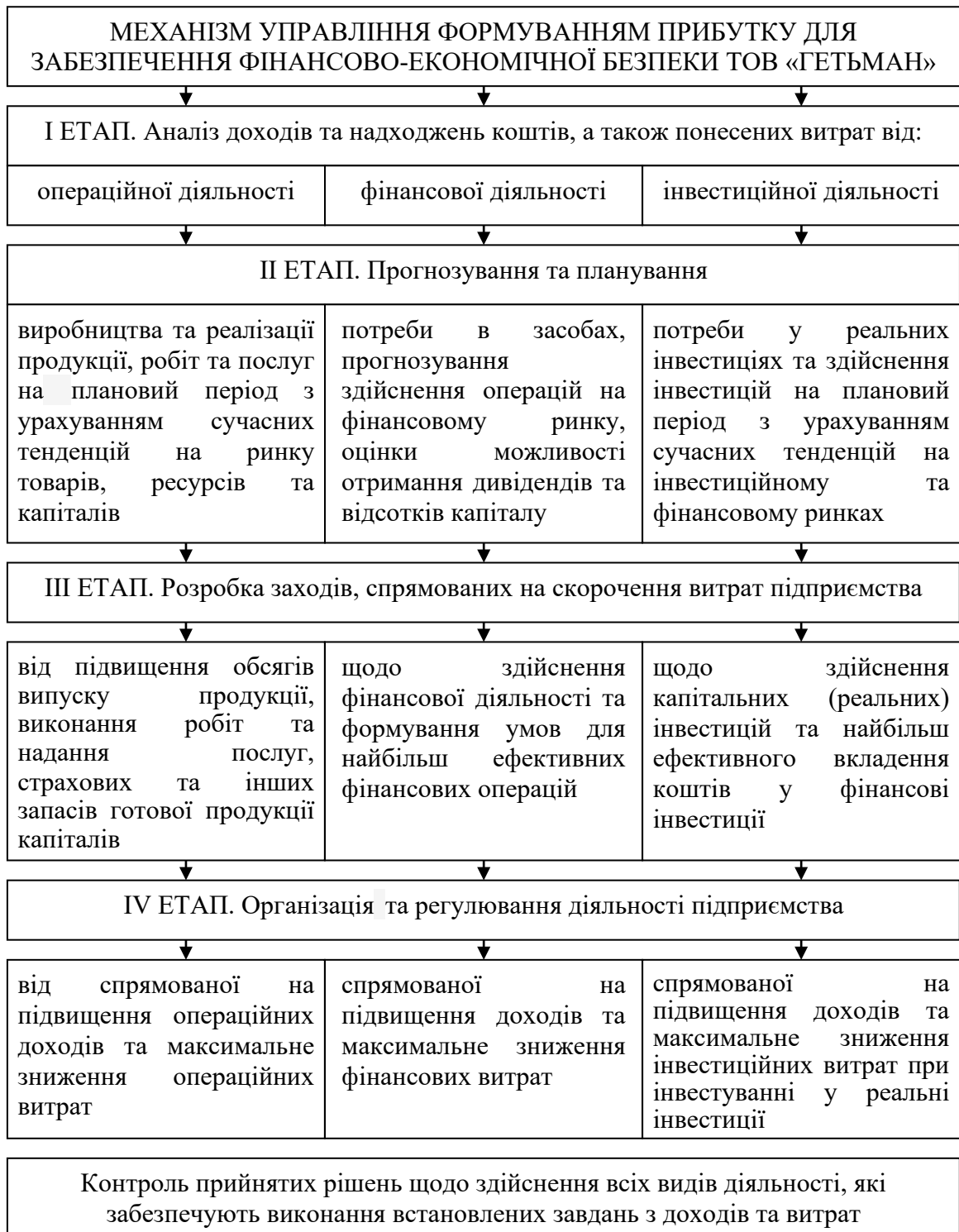

Рис. 3.2. Механізм управління формуванням прибутку в ТОВ «ГЕТЬМАН» для забезпечення фінансово-економічної безпеки

На другому етапі управлінець повинен зробити прогноз та планування за трьома видами діяльності. Планування в операційній діяльності стосується визначення обсягів виробництва та реалізації товарів, робіт, послуг на

наступний період (місяць, квартал, півріччя або рік). Воно повинне в насамперед здійснюватися з урахуванням сучасних реалій товарного ринку. Крім того важливими факторами процесу прогнозування обсягу виробництва є дані про стан ринку ресурсів, оскільки вартість ресурсів (виробничих, енергетичних чи трудових) безпосередньо відбивається на можливості підприємства виробляти той чи інший обсяг продукції. Також необхідно брати до уваги сучасний стан ринку капіталів, оскільки в умовах нестачі власного капіталу підприємства змушені вдаватися до залучення позикового. А вартість позикових ресурсів, спрямованих виробництва та реалізацію, також безпосередньо відбивається на виробничих можливостях підприємства.

Заходи в інвестиційній діяльності стосуються зниження витрат на здійснення капітальних інвестицій. Вони спрямовані, перш за все, на підвищення ефективності вкладення капіталу в реальні та фінансові інвестиції.

Заходи у фінансовій діяльності пов'язані зі зниженням витрат на провадження фінансової діяльності. Наприклад, мінімізація витрат, пов'язаних із обслуговуванням підприємства комерційними банками, скорочення витрат, пов'язаних із виплатою комісійних тощо.

На четвертому етапі відбувається організація та регулювання діяльності підприємства. Даний етап передбачає підвищення доходів від усіх видів діяльності підприємства. В операційній діяльності передбачається підвищення операційних доходів та максимальне зниження операційних видатків. В інвестиційній - підвищення інвестиційних доходів та максимальне зниження інвестиційних витрат при інвестуванні в реальні інвестиції. У фінансовій діяльності - підвищення доходів та максимальне зниження фінансових витрат.

Після завершення четвертого етапу механізм управління формуванням прибутку починається з початку, тобто. з аналізу доходів та надходжень коштів, а також понесених витрат. Слід особливо наголосити, що протягом

здійснення всього процесу управління формуванням прибутку підприємства здійснюється безперервний контроль прийнятих рішень, пов'язаних з здійснення всіх видів діяльності. Крім того забезпечується моніторинг ступеня виконання встановлених планів, завдань та вимог щодо отриманого рівня доходів та сум вироблених витрат.

Як зазначається в економічній літературі, головна мета розподілу прибутку для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства полягає в тому, щоб знайти оптимальне співвідношення між споживаною та капіталізованою частиною прибутку. Це співвідношення має насамперед відповідати вимогам, визначеним у стратегії довгострокового розвитку підприємства. Отже, досягнення цієї мети має домінуючий характер, тому її реалізація має бути послідовною та обґрунтованою. Тому реалізація основної мети розподілу прибутку для забезпечення фінансово-економічної безпеки ТОВ «ГЕТЬМАН» має бути досягнуто шляхом реалізації ряду завдань, представленого на рисунку 3.3.

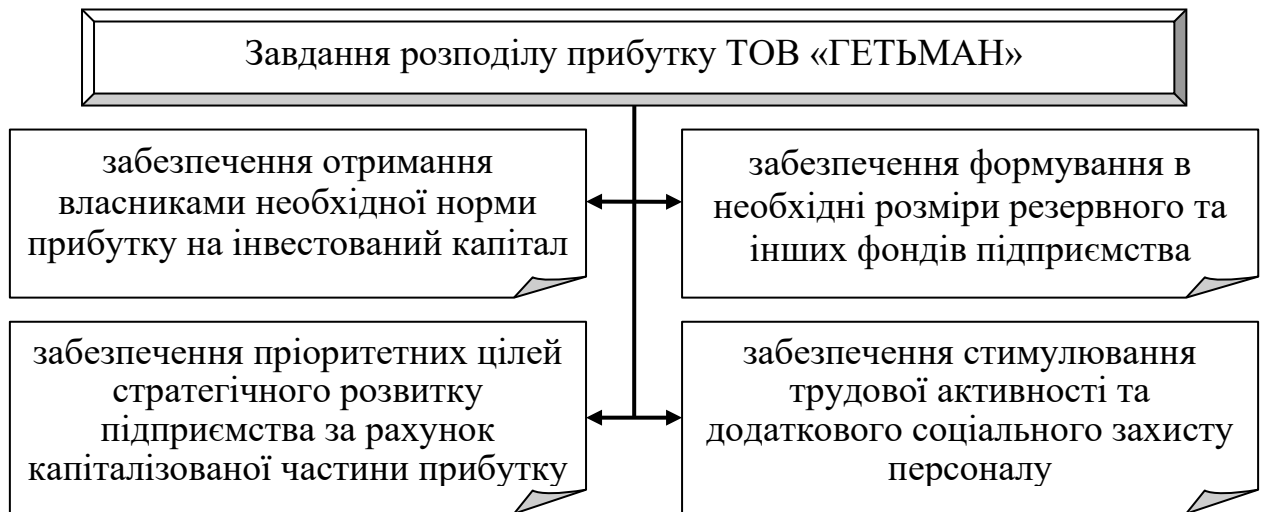

Рис. 3.3. Завдання розподілу прибутку ТОВ «ГЕТЬМАН»

Завдяки реалізації зазначених завдань відбувається здійснення процесу розподілу прибутку ТОВ «ГЕТЬМАН». При цьому процес розподілу повинен ґрунтуватися на низці таких принципів, як: зв'язок політики розподілу із загальною політикою управління прибутком підприємства; пріоритетність обліку інтересів та менталітету власників підприємства; стабільність

політики розподілу доходів; прогнозованість політиків розподілу доходів; аналіз продуктивності дослідженої політики розподілу доходів. Результативність діяльності ТОВ «ГЕТЬМАН», і навіть основні моменти, що характеризують його функціонування, визначаються характером розподілу прибутку. Він грає велику роль діяльності господарюючого суб'єкта. Примітний взаємозв'язок між характером розподілу прибутку та його формуванням у майбутньому.

3.2. Раціональне використання виробничого потенція підприємства, як фактор зростання прибутку

Головним завданням управління ТОВ «ГЕТЬМАН» є підвищення ефективності виробництва. Це допомагає підтримувати необхідний технічний рівень підприємства, що дозволяє збільшувати обсяг виробництва продукції без додаткових інвестиційних ресурсів, знижувати собівартість товарів за рахунок скорочення амортизації та витрат на обслуговування виробництва, його управління та підвищувати прибутковість. Проблема підвищення прибутку є основним завданням для комерційних підприємств. Важливим фактором та резервом для зростання прибутку є раціональне використання виробничого потенціалу підприємства.

Виробничий потенціал організації – який можна випустити при максимальному завантаженні виробничих потужностей. «Виробничий потенціал» – це максимальний обсяг виробітку продукції в певний період часу, який можна досягти при існуючому комплексі факторів виробництва, рівні виробничої потужності та забезпечення запасами та кваліфікованими кадрами.

Управління прибутком ТОВ «ГЕТЬМАН» полягає в розробці комплексу заходів, орієнтованих здійснення стратегії підприємства через виконання його планів у вигляді конкретних результатів, та розроблених з урахуванням усіх факторів, що надають найбільше суттєвий вплив на

раціональне та ефективне використання виробничого потенціалу підприємства. На рисунку 3.4 представлені показники виробничого потенціалу ТОВ «ГЕТЬМАН».

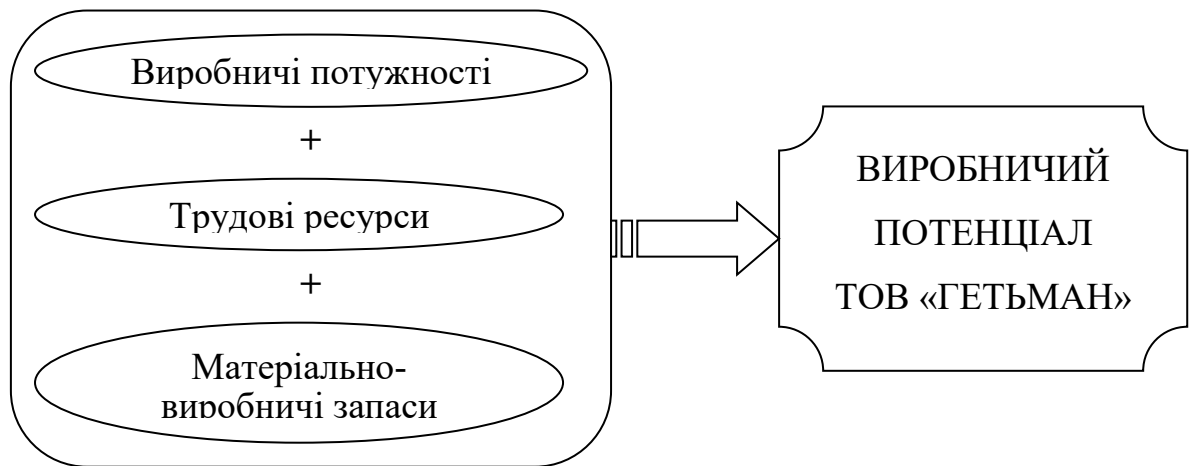

Рис. 3.4. Показники виробничого потенціалу ТОВ «ГЕТЬМАН»

Виробничий потенціал – це показник, що характеризує здатність ТОВ «ГЕТЬМАН» до отримання максимально можливого виробничого результату та досягнення стратегічних цілей, визначається можливістю максимального використання (завантаження) виробничих потужностей підприємства для оптимального перетворення на конкурентоспроможний продукт як і будь-яка динамічна система, виробничий потенціал підприємства потребує управління, яке зазвичай зводиться до формування системи раціонального використання наявних ресурсів у ході виробничого процесу. Оцінка раціонального використання виробничого потенціалу заснована на використанні виробничих та результативних показників. Оцінка ефективності використання виробничого потенціалу полягає у вимірі складових виробничого потенціалу на основу системи економічних показників.

Значення виробничого потенціалу ТОВ «ГЕТЬМАН» необхідно виявлення витрат виробничих ресурсів (величин його елементів), потрібних для оптимізації темпів та пропорцій розвитку, визначення напрямків розвитку підприємства.

Існує ціла система показників оцінки використання виробничого

потенціалу підприємства: Оцінка потенціалу проводиться за допомогою вибору, розрахунку та подальшого аналізу цілого ряду показників. У цьому особлива роль відводиться вивченню динаміки їх розвитку.

Насамперед, визначається інформаційна база дослідження та проводиться вибір конкретних показників. На рівні підприємства це можуть бути склад та структура активів підприємства, величина його основних виробничих фондів, обсяг випущеної продукції та інше.

Далі на основі джерел внутрішньої інформації проводиться збір всіх необхідних даних на їх основі розраховуються необхідні показники. Умовно всі оціночні показники поділяються на дві базові групи абсолютні показники і відносні показники.

Перші характеризують обсяг, величину та вартість ресурсів, складових основу виробничо-економічного потенціалу, а другі відображають ефективність та раціональність їх використання. На основі розрахунку абсолютних та відносних показників, а також визначення темпів їх зростання, проводиться загальна оцінка результатів функціонування господарюючих структур та можливостей їх подальшого розвитку. Показники оцінки виробничого потенціалу розглянемо на рисунку 3.5.

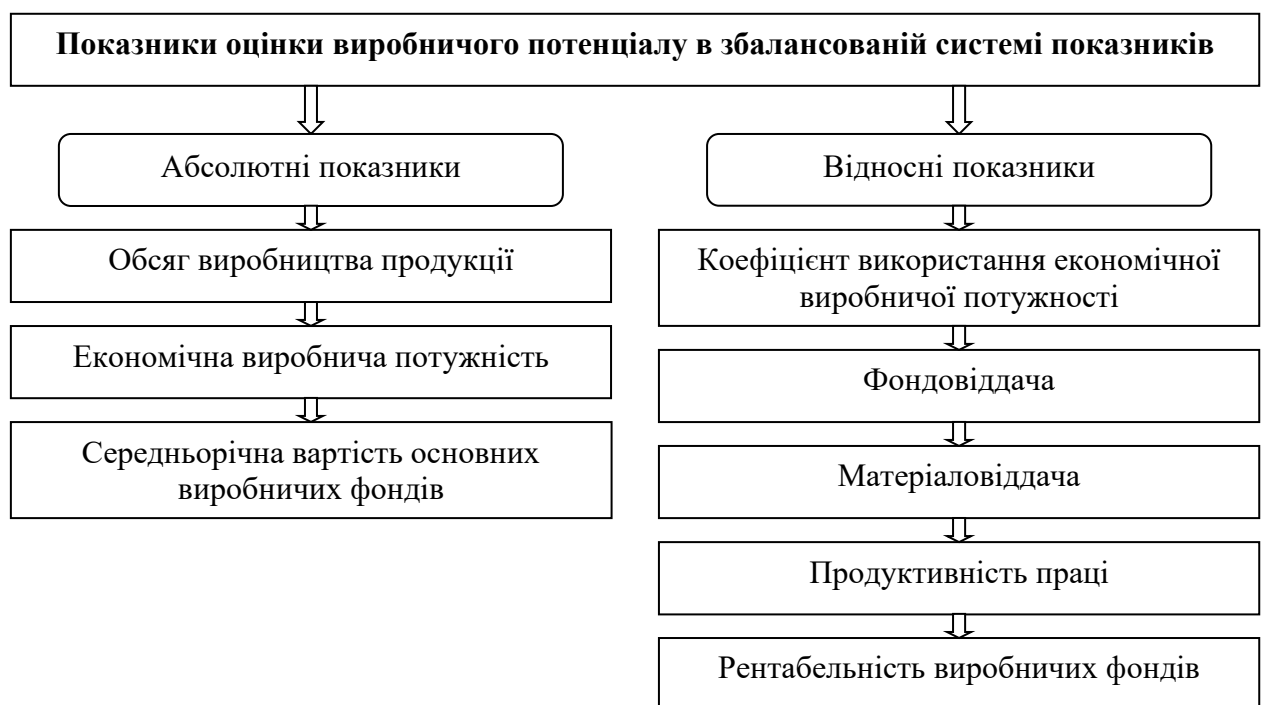

Рис. 3.5. Показники оцінки виробничого потенціалу ТОВ «ГЕТЬМАН»

Система показників, що характеризують рівень використання елементів виробничого потенціалу представлена в додатку М. Провівши аналіз виробничого потенціалу ТОВ «ГЕТЬМАН» потрібно зазначити, що серед показників використання основних засобів за досліджуваний період збільшилася лише фондоддача на 14,83 %. Незначні зміни в бік зменшення спостерігається в серед таких показників як фондомісткість (12,92 %), фондовоозброєність праці (0,17 %) коефіцієнт оновлення (0,13 відсоткових пункти) і рентабельність основних засобів (29,79 %).

Показники використання оборотних коштів показали, що коефіцієнт оборотності оборотних коштів має значні коливання різко підвищився в 20219 році до 36,29 то різко знизився до 17,34 в 2020 році а в середньому виріс на 62,71 %. Також збільшилася матеріаловіддача на 21,31 %, це свідчить про збільшення виходу продукції на 1 гривню матеріальних затрат. Матеріаломісткість знизилася на 17,57 % за досліджуваний період та знаходиться не на високому рівні, оскільки витрати матеріалів високі в порівнянні з виготовленою продукцією.

Показники використання трудових ресурсів показують, що продуктивність праці в ТОВ «ГЕТЬМАН» збільшилася на 13,83 % за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 9061 тис. грн. Рентабельність витрат на утримання трудових ресурсів зменшилася на 45,44 % за рахунок збільшення рівня витрат на оплату на 12,08 %.

Всі узагальнюючі показники використання виробничого потенціалу мають негативну тенденцію до зниження рентабельність продукції на 28,13 %, рентабельність продажів 38,89 % та рентабельність капіталу 29,77 %.

Вище було розглянуто приватні показники, які характеризують різноманітні підсистеми виробничого потенціалу ТОВ «ГЕТЬМАН». Розглянутий набір оціночних критеріїв, безумовно, не скінченний і може бути змінено шляхом додавання коефіцієнтів і характерних. Дані показники розраховується шляхом порівняння отриманих результатів у динаміці. Інформаційну базу аналізу результативності та ефективності фінансово-

господарської діяльності ТОВ «ГЕТЬМАН» складає бухгалтерська та фінансова звітність.

Таким чином, уявлення про ефективність використання виробничого потенціалу ТОВ «ГЕТЬМАН» та окремих його елементів дозволяє певною мірою керувати виробничими ресурсами, внаслідок чого виникає можливість цілеспрямованого на зростання прибутковості підприємства.

3.3. Моделювання та оптимізація показників ефективності діяльності в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Фінансова ефективність діяльності ТОВ «ГЕТЬМАН» визначається показниками форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» – прибуток було отримано підприємством за підсумками досліджуваного періоду. Навіть якщо було отримано прибуток, його абсолютна величина не каже, наскільки хороші фінансові результати. Щоб встановити це, потрібно орієнтуватися на відносні показники фінансової ефективності, які враховують як фінансовий результат, а й обсяг капіталу, задіяний у діяльності підприємства. Йдеться про рентабельність активів та рентабельність власного капіталу (формули 3.1 і 3.2).

$$\text{Рентабельність активів (ROA)} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Активи}} = 0,053 \quad (3.1)$$

$$\text{Рентабельність власного капіталу (ROE)} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} = 0,154 \quad (3.2)$$

При розрахунку зазначених коефіцієнтів було враховано, що в знаменнику дроби взято активи і власний капітал не на кінець періоду, що аналізується, а в середньому за період, за який взято фінансовий результат (тобто значення на початок 2022 року плюс значення на кінець 2022 року розділено на 2).

Рентабельність активів показує фінансову ефективність використання всіх активів які належать ТОВ «ГЕТЬМАН» (всього капіталу), або скільки

гривень прибутку принесла кожна гривня наявних у підприємства активів. Рентабельність власного капіталу – аналогічний показник, але відображає віддачу на одну гривню власного капіталу. Перший показник зазвичай менший за другий (якщо в балансі є хоч гривня кредиторської заборгованості).

Чистий прибуток ТОВ «ГЕТЬМАН» за 2022 рік склав 1510 тис. грн. Рентабельність власного капіталу підприємства (15,4%) виявилася вищою за рівень можливої альтернативної прибутковості (10%), що є добрим показником (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Рекомендації щодо оптимізації майна та джерел виникнення

Показник	Фактичне значення показника в 2022 році, %	Рекомендоване мінімальне значення, %
Рентабельність власного капіталу	15,4	10
Рентабельність активів	5,3	4

Для оцінки боргового навантаження на організацію інвестори, крім коефіцієнта автономії, розраховують коефіцієнт покриття відсотків до сплати. Коефіцієнт покриття відсотків до сплати (ICR) показує, у скільки разів прибуток до відрахування відсотків і податків перевищує відсотки, що сплачуються за позиковими коштами (формула 3.3).

$$ICR = \frac{EBIT}{\text{Відсоток до оплати}} = 1,85 \quad (3.3)$$

У світовій практиці вважається, що критичне значення коефіцієнта менше 1.5. Коефіцієнт покриття процентів становить 1,85. однак у звіті про фінансові результати відсотки до сплати не включають ті нараховані відсотки за кредитами та позиками, які використані для придбання інвестиційних активів (будівництво та купівля основних засобів та інших необоротних активів). Якщо такі витрати мали місце, то фактичне боргове навантаження може виявитися більшим, ніж показує коефіцієнт покриття відсотків.

Для того, щоб визнати стійке зростання в ТОВ «ГЕТЬМАН», показники

ефективності сільськогосподарської діяльності повинні стабілізуватися в динаміці. В останні роки спостерігається нестійка тенденція формування показників рентабельності з певною амплітудою коливань, як у бік збільшення, так і в бік зниження. Основна причина пов'язана з тим, що зростання прибутковості забезпечене лише невеликою частиною фінансово-економічних показників. Щоб показники ефективності та результативності мали стабільне та стійке зростання, потрібно забезпечити їх збільшення за останні п'ять років.

З таблиці 3.2 видно, частка в різні роки ТОВ «ГЕТЬМАН», має тенденцію до зниження рентабельності власного капіталу, це говорить про «проїдання» власного капіталу. В 2019 рік та 2020 рік забезпечується показник рентабельності вище за рівень інфляції.

Таблиця 3.2

Показники рентабельності власного капіталу

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Рентабельність капіталу	10,28	77,75	40,48	10,07	7,22
Рентабельність продажів	12,47	25,60	26,08	25,92	7,62
Оборотність оборотних коштів	36	10	21	87	22
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,02	0,03	0,07	0,83
Мультиплікатор власного капіталу	1,25	3,50	2,94	3,68	4,16
Рентабельність активів	9,67	54,51	26,42	8,04	6,95

У цілому нині для ТОВ «ГЕТЬМАН» необхідно розробляти заходи щодо підвищення рівня рентабельності власного капіталу рівня альтернативної прибутковості, при цьому необхідно створити умови для простого відтворення сільськогосподарського виробництва.

Враховуючи, що рентабельність продажів (W), оборотність активів (L) та мультиплікатор власного капіталу (K) є факторами рентабельності власного капіталу (Y) побудуємо модель залежності даного показника від зазначених факторів на кшталт виробничої функції Кобба-Дугласа. Для того щоб побудувати цю модель, необхідно для початку провести лінеаризацію

змінних, для чого про логарифмуємо обидві частини рівняння (формула 3.4):

$$\ln Y = a_0 + a_1 \ln W + a_2 \ln L + a_3 \ln K \quad (3.4)$$

Отримане рівняння регресії матиме такий вигляд (формула 3.5):

$$\ln Y = 0.86 * K - 0.09 * W - 0.04 * L \quad (3.5)$$

А виробнича функція під час переходу до вихідним даним (формула 3.6):

$$Y = W^{-0.09} * L^{-0.04} * K^{0.86} \quad (3.6)$$

Інтерпретація отриманої моделі Кобба-Дугласа дозволяє зробити висновок, що зі збільшенням мультиплікатора власного капіталу на 1% рентабельність власного капіталу збільшиться на 0,86%, зі збільшенням рентабельності продажів на 1% рентабельність власного капіталу знизиться на 0,09%, а за зростання оборотності актив, показник рентабельності, що вивчається, знизиться на 0,04%.

Резервами збільшення прибутку у загальному вигляді є збільшення обсягів продажу в грошовому вимірі і зниження собівартості. В даний час, у зв'язку з інфляційними процесами на ринку матеріальних ресурсів, необхідністю збільшення заробітної плати та на цій основі відрахувань від неї, зниження собівартості продукції не є перспективним заняттям. Водночас збільшення обсягів продажу вартісному вираженні є найбільш актуальним джерелом зростання прибутку. Резервами збільшення обсягу виробництва рослинництва є повне використання земельних ресурсів, поліпшення структури посівів, додаткове внесення добрив, зростання окупності добрив, збирання врожаю оптимальні терміни. Резервами збільшення обсягу виробництва тваринництва є зростання поголів'я тварин, підвищення рівня годівлі.

Висновки до третього розділу

1. Нами було розроблено механізм управління формуванням прибутку в ТОВ «ГЕТЬМАН» для забезпечення фінансово-економічної

безпеки, який враховує особливості здійснення підприємством різних видів діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової. Даний механізм наочно показує процес формування прибутку і можливо використано фінансовими менеджерами для здійснення більш ефективної політики формування позитивного фінансового результату. Також даний механізм є складовою загального механізму управління прибутком і є основою для подальших дій управлінців щодо розподілу та використання прибутку.

2. Головна мета розподілу прибутку для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства полягає в тому, щоб знайти оптимальне співвідношення між споживаною та капіталізованою частиною прибутку. Це співвідношення має насамперед відповідати вимогам, визначеним у стратегії довгострокового розвитку підприємства. Отже, досягнення цієї мети має домінуючий характер, тому її реалізація має бути послідовною та обґрунтованою.

3. Провівши аналіз виробничого потенціалу ТОВ «ГЕТЬМАН» потрібно зазначити, що серед показників використання основних засобів за досліджуваний період збільшилася лише фондоддача на 14,83 %. Незначні зміни в бік зменшення спостерігається в серед таких показників як фондомісткість (12,92 %), фондовоозброєність праці (0,17 %) коефіцієнт оновлення (0,13 відсоткових пункти) і рентабельність основних засобів (29,79 %).

4. Показники використання оборотних коштів показали, що коефіцієнт оборотності оборотних коштів має значні коливання різко підвищився в 2019 році до 36,29 то різко знизився до 17,34 в 2020 році а в середньому виріс на 62,71 %. Також збільшилася матеріаловіддача на 21,31 %, це свідчить про збільшення виходу продукції на 1 гривню матеріальних затрат. Матеріаломісткість знизилася на 17,57 % за досліджуваний період та знаходиться не на високому рівні, оскільки витрати матеріалів високі в порівняння з виготовленою продукцією.

5. Показники використання трудових ресурсів показують, що

продуктивність праці в ТОВ «ГЕТЬМАН» збільшилася на 13,83 % за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 9061 тис. грн. Рентабельність витрат на утримання трудових ресурсів зменшилася на 45,44 % за рахунок збільшення рівня витрат на оплату на 12,08 %.

6. Інтерпретація отриманої моделі Кобба-Дугласа дозволяє зробити висновок, що зі збільшенням мультиплікатора власного капіталу на 1% рентабельність власного капіталу збільшиться на 0,86%, зі збільшенням рентабельності продажів на 1% рентабельність власного капіталу знизиться на 0,09%, а за зростання оборотності актив, показник рентабельності, що вивчається, знизиться на 0,04%.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи обумовлена підвищеним інтересом підприємств до процесу формування прибутку та пошуку підходів, що дозволяють організувати удосконалення управління прибутком в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Прибуток є основним критерієм успіху, без прибутку підприємство не може розраховувати на тривале існування та подальший розвиток, що визначило пріоритетність задач управління користю в концепції надання фінансово-економічної захищеності підприємства Ринок, типовий безперервним потягом до збільшення продуктивності виготовлення, що передбачає свободу прийняття рішень тими, хто несе відповідальність за кінцеві результати діяльності підприємства Для цього потрібна особлива система управління, характерна для сучасних економічних умов. І теорія, і практика переконують, що успіху на ринку досягти неможливо без ефективного та цілеспрямованого управління всіма процесами, пов'язаними із функціонуванням в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

На підставі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Прибуток відіграє основну роль сучасного підприємства, є основним джерелом формування власного капіталу та бюджетів, що відображає економічний ефект внаслідок його діяльності підприємства, стимулює його на максимізацію прибутку в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки.

2. Основними методами планування прибутку є: метод прямого рахунку; нормативний метод; метод екстраполяції; аналітичний метод; метод поєднаного розрахунку.

3. До внутрішніх факторів належать ресурсні фактори: величина та склад ресурсів, стан ресурсів, обставини експлуатації. Серед внутрішніх

можна виділити такі групи факторів: Матеріально-технічні чинники; Організаційно-управлінські фактори; Економічні чинники; Соціальні чинники.

4. Вплив зовнішніх факторів пов'язаний із кон'юнктурою ринку, законодавчими та владними структурами. Їх значення дуже суттєво, так як це регулятори виробництва, дія яких може його, як стимулювати, і стримувати. До основних зовнішніх факторів, формуючим прибуток для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, можна зарахувати такі: Ринково-кон'юнктурні фактори; господарсько-правові фактори; адміністративні фактори; політичні фактори; законодавство та право; наука та розвиток техніки; природно-екологічні чинники.

5. Дослідивши фінансово-економічну характеристику ТОВ «ГЕТЬМАН» визначено, що рейтинг фінансових показників на основі величини інтегрованого показника фінансового стану становить 2018 рік – (8,03) – А; 2019 рік – (7,92) – А; 2020 рік – (8,55) – А; 2021 рік – (8,28) – А; 2022 рік – (8,21) – А. Це свідчить, що ефективність роботи підприємства стійка, що спричинена раціональним та ефективним використанням ресурсів, обґрунтованим використанням власних коштів. Таким чином можна підсумувати, що ТОВ «ГЕТЬМАН» має стійку тенденцію розвитку, належне фінансування, що свідчить про ефективність роботи підприємства.

6. При маржинальному аналізі виділяють змінні та постійні витрати. При збільшенні виручки, збільшуються змінні витрати, при цьому постійні витрати залишаються незмінними. На кінець звітнього року маржинальний прибуток дорівнює 11634400 грн., операційний прибуток дорівнює 6513200 грн., змінні витрати рівні 8175600 грн. Якщо виробничі потужності у 2022 році використовувалися не на повну потужність, то після розрахунків планового періоду виробничі потужності використовуються у повному обсязі. При цьому чистий дохід від реалізації продукції у плановому періоді становила 40508930 грн., а чистий прибуток дорівнює 19783186 грн., що на 18273186 грн. більше.

7. Основну частину прибутку ТОВ «ГЕТЬМАН» отримує від виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції. У процесі аналізу вивчаються динаміка, виконання плану прибутку від реалізації продукції та визначаються фактори зміни її значення. Для маржинального аналізу виділено змінні та постійні витрати. До змінних витрат відносяться матеріали, заробітна плата основних виробничих працівників (ОВП), відрахування на соціальні заходи (8175600 грн.). До постійних витрат відноситься амортизація та послуги сторонніх організацій (5121200 грн.).

Резервами підвищення прибутковості для ТОВ «ГЕТЬМАН» в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є заходи, спрямовані на:

1. Зниження експлуатаційних витрат собівартості. Собівартість є основою визначення цін і тарифів. Зниження її призводить до збільшення суми прибутку та рівня рентабельності.

2. Нами було розроблено механізм управління формуванням прибутку в ТОВ «ГЕТЬМАН» для забезпечення фінансово-економічної безпеки, який враховує особливості здійснення підприємством різних видів діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової. Даний механізм наочно показує процес формування прибутку і можливо використано фінансовими менеджерами для здійснення більш ефективної політики формування позитивного фінансового результату. Також даний механізм є складовою загального механізму управління прибутком і є основою для подальших дій управлінців щодо розподілу та використання прибутку.

3. Головна мета розподілу прибутку для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства полягає в тому, щоб знайти оптимальне співвідношення між споживаною та капіталізованою частиною прибутку. Це співвідношення має насамперед відповідати вимогам, визначеним у стратегії довгострокового розвитку підприємства. Отже, досягнення цієї мети має домінуючий характер, тому її реалізація має бути послідовною та обґрунтованою.

4. Провівши аналіз виробничого потенціалу ТОВ «ГЕТЬМАН» потрібно зазначити, що серед показників використання основних засобів за досліджуваний період збільшилася лише фондівдача на 14,83 %. Незначні зміни в бік зменшення спостерігається в серед таких показників як фондомісткість (12,92 %), фондовоозброєність праці (0,17 %) коефіцієнт оновлення (0,13 відсоткових пункти) і рентабельність основних засобів (29,79 %).

5. Показники використання оборотних коштів показали, що коефіцієнт оборотності оборотних коштів має значні коливання різко підвищився в 20219 році до 36,29 то різко знизився до 17,34 в 2020 році а в середньому виріс на 62,71 %. Також збільшилася матеріалівдача на 21,31 %, це свідчить про збільшення виходу продукції на 1 гривню матеріальних затрат. Матеріаломісткість знизилася на 17,57 % за досліджуваний період та знаходиться не на високому рівні, оскільки витрати матеріалів високі в порівняння з виготовленою продукцією.

6. Показники використання трудових ресурсів показують, що продуктивність праці в ТОВ «ГЕТЬМАН» збільшилася на 13,83 % за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 9061 тис. грн. Рентабельність витрат на утримання трудових ресурсів зменшилася на 45,44 % за рахунок збільшення рівня витрат на оплату на 12,08 %.

7. Інтерпретація отриманої моделі Кобба-Дугласа дозволяє зробити висновок, що зі збільшенням мультиплікатора власного капіталу на 1% рентабельність власного капіталу збільшиться на 0,86%, зі збільшенням рентабельності продажів на 1% рентабельність власного капіталу знизиться на 0,09%, а за зростання оборотності актив, показник рентабельності, що вивчається, знизиться на 0,04%.

На підставі результатів розрахунків можна зробити висновок, що розроблений комплекс заходів є привабливим для впровадження в діяльність ТОВ «ГЕТЬМАН».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антошкін В.К. Організаційно-економічний механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки агроформувань з органічним виробництвом. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Фінансовий механізм функціонування підприємств*. 2018. № 6 (76). С.110-112. URL: <http://www.snaujournal.com.ua/index.php/journal/article/download/25/25/>.
2. Бабіч В.В. Фінансовий облік: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2007. 288 с.
3. Белінська С.М., Крисіна І.О. Управління прибутком підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>?
4. Бондаренко В. Підходи щодо економічної суті прибутку підприємства як підґрунтя його фінансово-економічної безпеки. Обліково-фінансове забезпечення в управлінні економічною стійкістю підприємства: сучасні тенденції і перспективи розвитку / за заг. ред. Губарик О.М., Халатур С.М., Дніпро: Друкарня «Стандарт» (ПП Бойко В.В.) 2023. С. 330-340.
5. Бондаренко В., Губарик О. Інформаційне забезпечення управління прибутком сільськогосподарського підприємства. *Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 26-27 жовтня 2023 р.:* Дніпро: ДДАЕУ, 2023. С. 134-136.
6. Буркова Л.А. Дослідження економічної сутності понять "прибуток" та "фінансовий результат" та їх вплив на оцінку економічних результатів діяльності. *Агросвіт*, 2014. №19. С.50-58.
7. Вудвуд В.В., Батієвська Т.В. Фінансова безпека підприємства: сутність, цілі, принципи та шляхи забезпечення. *Підприємництво і торгівля*. 2019. №25. С.89-93. URL: <https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/DOI/2522-1256->

2019-25-12.pdf

8. Геворкян А., Євдокимова О. Удосконалення управління прибутком на підприємстві. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)*, 2021. № 1, С. 75–78.
9. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: [навч. посіб. для студ. ВНЗ]. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 488 с.
10. Гуменюк В. С., Єпіфанова І. Ю. Фактори зростання прибутку підприємства. *Молодий вчений*. 2016. № 7 (34). С. 46-49.
11. Денисенко М.П., Захарова Ю.І. Заходи підвищення прибутковості підприємства. *Агросвіт*, 2020. №1. С. 24-28.
12. Дзюбенко Л.М. Організаційно-економічне забезпечення прибутковості підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04. К., 2017. 22 с
13. Жадько К. С., Котенко В. С. Теоретико-методичні підходи до формування прибутку підприємства і шляхів його збільшення. *Молодий вчений*. 2016. № 10 (37). С. 373-376.
14. Жигалкевич Ж.М. Система управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємства. *Економіка та суспільство*. 2016. № 4. URL: <http://economyandsociety.in.ua>
15. Журавльова Т.О. Оцінка прибутковості вітчизняних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*, 2019. №9. С. 24-28
16. Качула С.В., Буштін А.А. Особливості формування доходів та прибутку сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*, 2021. №21-22. С. 57-62.
17. Кір'ян О.І. Формування іміджу організації як джерела її стійкості та прибутковості, *Інвестиції: практика та досвід*, 2020. №15-16. С. 75-80.
18. Коваленко О.В., Татценко В.І. Напрями удосконалення управління прибутковістю підприємства в сучасних умовах. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2023. № 2(7). С.

56-62.

19. Майборода О.Є., Сукрушева Г.О., Куліш Є.В. Теоретична сутність категорії «прибуток підприємства». *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 310-313. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/54.pdf

20. Маркіна І.А., Вороніна В.Л. Управління прибутком торговельних підприємств : монографія. Полтава: ПП «Астроя». 2018. 167 с.

21. Мартиненко В.П., Кушик І.Л. Оцінка управління процесом формування прибутковістю суб'єкта господарювання. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 17. С. 163-168.

22. Мацибора Т.В. Оцінка інвестиційної привабливості продукції сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*, 2019. №1. С. 50-55.

23. Мельник Л.Л. Теоретико-практичні засади дослідження прибутковості сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*, 2016. №5. С.32-37.

24. Николишин С.Є. Прибуток підприємства та особливості управління ним. *Young Scientist*. 2017. № 2 (42). С. 299-303.

25. Олійник О.В., Макогон В.В., Брік С.В. Максимальна урожайність або прибутковість: пріоритети вибору в умовах інноваційного розвитку. *Економіка АПК*, 2019. №7. С. 50-58.

26. Онисько С.М., Марич П.М. Фінанси підприємств : [підручник для студентів вищих закладів освіти]; 2е вид., виправ. і доп. Львів : Магнолія Плюс, 2006. 367 с.

27. Парій Л.В. Управління прибутком підприємства в сучасних умовах. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2022. № 3-4 (40). С. 86-92.

28. Пастушенко А.І. Особливості управління прибутком аграрних підприємств у сучасних умовах. *Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*. Дніпропетровськ, 2015. №1(35). С. 61-64

29. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI: станом на 22.11.2023 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

30. Попович Д.В., Славчаник О.Р. Удосконалення системи управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємств. *Молодий вчений*. 2018. № 2 (54). – С. 746 – 749.

31. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 15 «Дохід». затв. наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290 [http: URL: www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

32. Проценко Н.Б., Проценко А.Г. Методичні аспекти визначення рівня економічної безпеки підприємства. *Вісник ЖДТУ*. 2018. №3(85). С.43-50. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/144048/141964>.

33. Пшенична А.О. Методичний підхід щодо вибору методики оцінювання фінансової безпеки підприємства. *Електронний журнал «Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. Кузнеця»*. 2022. №1. С.108-111. URL: <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/MV-01-2022.pdf>.

34. Романова Т.В., Даровський Є.О. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2015. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3976>

35. Савіна С.С., Гиренко Ю.В. Управління прибутком в системі фінансового менеджменту підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 6 (17). С. 321-324

36. Семенова К.Д. Аналіз тенденцій і прогнозування фінансових показників діяльності підприємств України. *Держава та регіони*, 2019. №5(110). С. 238-242.

37. Стрішенець О. Аналітичні підходи до управління прибутком на підприємстві. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки*. 2018. № 2. С. 18 – 25.

38. Ткаченко А.М., Бугрім О.Ю. Капіталізація прибутку - запорука розвитку інноваційного розвитку. *Держава та регіони*, 2020. №2 (113). С. 84-89.

39. Ткаченко О.С. Розподіл фінансових ресурсів як основа

досягнення економічної безпеки сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2018. № 12. С. 27–33.

40. Тулай О., Тріпак М. Прибуток підприємства: теоретико-прагматичні аспекти. *Світ фінансів*. 2010. № 4. С. 138-149.

41. Фінанси підприємств : [підручник] / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.] ; кер. кол. авт. і наук. ред. А.М. Поддєрьогін. 7-ме вид., без змін. К. : КНЕУ, 2008. – 552 с.

42. Хринюк О.С., Сябер Є.О Прибуток підприємств та економічні методи управління процесом його формування. *Держава та регіони*, 2018. №4. С. 139-144.

43. Шваб Л.І. Економіка підприємства: навчальний посібник. Київ : Каравела, 2007. 584 с.

44. Ширяєва Л.В. Формування механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки в системі управління портовими підприємствами: монографія / За ред. ШиряєвоїЛ.В. Видавничий дім «Інтернаука».К.: 2021. 174с. [URL:https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16158187728782.pdf](https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16158187728782.pdf).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Класифікація понять прибутку

Ознаки	Поняття прибутку	Характеристика поняття
За джерелами формування прибутку	Прибуток від реалізації продукції	Реалізація продукції є один з основних показників планування і оцінки роботи, а також основою розвитку прибутку для підприємства.
	Валовий прибуток	Розраховується для прийняття кроків по підвищенні ефективності роботи підприємства.
	Балансовий прибуток	Характеризує загальний фінансовий результат діяльності підприємства.
	Прибуток від звичайної діяльності	Прибуток зі звичайної роботи згідно з врахуванням надмірних прибутків, зменшених у необхідну суму витрат
	Чистий прибуток	Прибуток, що залишився у розпорядженні підприємства після сплати всіх податків.
За джерелами формування прибутку в розрізі основних видів діяльності підприємства	Прибуток від операційної діяльності	Є результатом виробничо-збутовий або основний для цього підприємства діяльності.
	Прибуток від інвестиційної діяльності	У вигляді доходів від участі у спільних підприємствах, від володіння цінними паперами та від депозитних вкладів
	Прибуток від фінансової діяльності	Основні грошові потоки, якими пов'язані із забезпеченням зовнішніми джерелами фінансування
За складом елементів, які формують прибуток	Балансовий прибуток	Являє собою різницю між усією сумою чистого доходу підприємства та всієї сумою його поточних витрат.
	Чистий прибуток	Характеризує суму балансового прибутку, зменшену на суму податкових платежів з допомогою неї.
	Маржинальний прибуток	Характеризує суму чистого доходу від операційної діяльності за вирахуванням суми змінних витрат.
За характером оподаткування	Неоподатковуваний податком на прибуток	Такий поділ прибутку відіграє важливу роль у формуванні податкової політики підприємства, оскільки дозволяє оцінювати господарські альтернативні операції з позицій кінцевого ефекту.
	Оподатковуваний прибуток	
За характером інфляційної «очищення»	Номінальний прибуток	Реальний прибуток характеризує розмір номінально отриманої її суми, скоригованої на темп інфляції в відповідний період.
	Реальний прибуток	
За розглянутим періодом формування	Прибуток звітного періоду	Даний поділ використовується з метою аналізу та планування для виявлення відповідних трендів її динаміки, побудови відповідного базису розрахунків
	Прибуток попереднього періоду	
	Прибуток планового періоду	
За регулярністю формування	Прибуток, який формується підприємством регулярно	Термін «надзвичайний» прибуток широко використовується в країнах з розвинутою ринковою економікою, характеризує незвичайний для цього підприємства джерело її формування чи дуже рідкісний характер формування.
	Надзвичайна прибуток	
За значенням підсумкового результату господарювання	Позитивна прибуток	Розмір прибутку залежить від правильності вибору номенклатури випуску продукції, від зростання обсягів виробництва, від створення конкурентоспроможних умов продажу
	Негативна прибуток (збиток)	

ДОДАТОК Б

Оцінка майна та капіталу ТОВ «Гетьман» за 2018-2022 рр.

№ з/п	Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
	Майно - усього	12375,0	23959,0	19520,5	15082,0	28390,0	229,49
1	Необоротні активи	872,0	1260,0	1281,0	1302,0	1111,0	127,41
1.1	Основні засоби	767,0	1155,0	1176,0	1197,0	1006,0	131,16
2	Оборотні активи	11503,0	22699,0	18239,5	13780,0	27279,0	237,23
2.1	Запаси	5196,0	6136,0	6719,5	7303,0	11281,0	217,11
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	6296,0	16353,0	11361,0	6369,0	15854,0	251,98
2.3	Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	11,0	210,0	159,0	108,0	144,0	1309,09
	Капітал - усього	12371,0	23955,0	19516,5	15078,0	28386,0	229,49
4.	Власний капітал	11095,0	14375,0	14001,0	13627,0	28217,0	254,36
4.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	100,00
5.	Зобов'язання і забезпечення	1276,0	9580,0	5515,5	1451,0	169,0	13,24
5.1	Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-
5.2	Поточні зобов'язання	1276,0	9580,0	5515,5	1451,0	169,0	13,24
5.3	Поточна кредиторська заборгованість	56,0	604,0	327,5	51,0	169,0	301,79

ДОДАТОК В

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ТОВ «Гетьман» за 2018-2022 рр.

№ з/п	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2022 р. до 2018 р.
<i>Вихідна інформація, тис. грн.</i>							
1	Вартість основних засобів на початок року	3719,9	2559,0	3642,0	3476,5	3311,0	89,01
2	Надійшло за рік	28,4	29,3	161,5	325,3	37,4	131,69
3	Вибуло за рік	10,2	12,7	99,3	159,3	9,7	95,10
4	Вартість основних засобів на кінець року	2559,0	3642,0	3476,5	3311,0	3809,0	148,85
5	Нараховано амортизації за рік	-669,5	695,0	-186,5	-186,5	689,0	-102,91
6	Знос основних засобів: а) на початок року	2461,5	1792,0	2487,0	2300,5	2114,0	85,88
	б) на кінець року	1792,0	2487,0	2300,5	2114,0	2803,0	156,42
<i>Показники руху основних засобів</i>							
7	Річний приріст(+) або зменшення(-), тис. грн.	-1160,9	1083,0	-165,5	-165,5	498,0	-42,9
8	Темп зростання (зниження), %	68,8	142,3	95,5	95,2	115,0	46,2
9	Темп приросту (зменшення), %	-31,2	42,3	-4,5	-4,8	15,0	46,2
10	Коефіцієнт оновлення, %	1,1	0,8	4,6	9,8	1,0	-0,1
11	Коефіцієнт вибуття, %	0,3	0,5	2,7	4,6	0,3	0,0
12	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	119,7	324,4	52,1	19,1	145,2	25,5
13	Коефіцієнт заміни (простого відтворення), %	35,9	43,3	61,5	49,0	25,9	-10,0
14	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	126,5	147,9	38,1	15,1	69,3	-57,1
15	Період обороту, років	-4,7	4,5	-19,1	-18,2	5,2	-110,2
<i>Показники функціонального стану основних засобів</i>							
16	Коефіцієнт зносу, %: а) на початок року	66,2	70,0	68,3	66,2	63,8	-2,3
	б) на кінець року	48,2	97,2	63,2	60,8	84,7	36,5
17	Коефіцієнт придатності, %: а) на початок року	33,8	30,0	31,7	33,8	36,2	-70,0
	б) на кінець року	51,8	2,8	36,8	39,2	15,3	-36,5

ДОДАТОК Д

Фінансові результати діяльності ТОВ «Гетьман», тис. грн.

№ з/п	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10749,0	38683,0	22024,50	5366,0	19810,0	184,30
2	Операційні витрати, у тому числі: а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	8445,0	26379,0	14526,5	2674,0	16937,0	200,56
	б) адміністративні витрати;	330,0	490,0	553,5	617,0	420,0	127,27
	в) витрати на збут;	419,0	502,0	298,5	95,00	510,0	121,72
	г) інші операційні витрати.	-	-	-	187,0	-	-
3	Валовий прибуток (збиток)	2304,0	12304,0	7498,00	2692,0	2873,0	124,70
4	Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	21,43	31,81	34,04	50,17	14,50	-6,93
5	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	1562,0	11313,0	6651,0	1794,0	1949,0	124,78
6	Фінансові та інвестиційні витрати	222,0	1411,0	907,0	403,0	439,0	197,75
7	Фінансовий результат до оподаткування	1340,0	9902,0	5744,0	1391,0	1510,0	112,69
8	Чистий прибуток (збиток)	1340,0	9902,0	5744,0	1391,0	1510,0	170,00
9	Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	12,47	25,60	26,08	25,92	7,62	-4,84
10	Чистий прибуток (збиток) у % до валового прибутку (збитку)	58,16	80,48	76,61	51,67	52,56	-5,60

ДОДАТОК Е

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Гетьман» за 2018-2022 рр.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
1. Показники структури капіталу								
1.1	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,90	0,60	0,72	0,90	0,99	110,84
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,10	0,40	0,28	0,10	0,01	5,77
1.3	Коефіцієнт фінансування	>1	8,69	1,50	2,54	9,39	166,95	1920,52
1.4	Коефіцієнт фінансового ризику	<1	0,12	0,67	0,39	0,11	0,01	5,21
1.5	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	100,00
1.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	Збільшення	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	#ДЕЛ/0!
2. Показники стану оборотних активів								
2.1	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	10220,0	13112,0	12717,0	12322,0	27103,0	265,20
2.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	0,89	0,58	0,70	0,89	0,99	111,79
2.3	Коефіцієнт забезпеченості запасів	>0,5	1,97	2,14	1,89	1,69	2,40	122,15
2.4	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Збільшення	0,00	0,01	0,01	0,01	0,00	534,08
3. Показники стану основного капіталу								
3.1	Коефіцієнт реальної вартості майна	Збільшення	0,48	0,30	0,40	0,56	0,43	89,79
3.2	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Збільшення	0,06	0,05	0,06	0,08	0,04	57,15
3.3	Коефіцієнт накопичення амортизації	Збільшення	0,70	0,68	0,66	0,64	0,74	105,09
3.4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Збільшення	13,18	18,01	14,23	10,58	24,55	186,20

ДОДАТОК Ж

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ «Гетьман», тис. грн.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2022р. до 2018р.
1. Оцінка ліквідності								
1.1	Високоліквідні активи (А1)	≥П1	11,00	210,00	159,00	108,00	144,00	1309,09
1.2	Середньоліквідні активи (А2)	≥П2	6289,0	16346,0	11354,0	6362,0	15847,0	251,98
1.3	Низьколіквідні активи (А3)	≥П3	5196,0	6136,00	6719,5	7303,0	11281,0	217,11
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	≤А1	56,0	604,0	327,50	51,00	169,0	301,79
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	≤А2	1220,00	8976,00	5188,00	1400,00	-	-
2. Оцінка платоспроможності								
2.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥0,2	0,01	0,02	0,03	0,07	0,85	9884,02
2.2	Проміжний коефіцієнт покриття	≥0,7	4,94	1,73	2,09	4,46	94,62	1916,46
2.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥2	9,01	2,37	3,31	9,49	161,37	1791,16
2.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	9,69	2,50	3,54	10,39	167,95	1732,70
3. Оцінка оборотності оборотних активів								
3.1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-	10749,0	38683,00	22024,50	5366,00	19810,00	184,30
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	-	12780,7	17094,0	20462,25	16002,75	20522,50	160,57
3.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	Збільшення	0,84	2,26	1,08	0,34	0,97	114,77
3.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Зменшення	1,19	0,44	0,93	2,98	1,04	87,13
3.5	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	Зменшення	428	159	334	1074	373	87

ДОДАТОК 3

Оцінка ділової активності ТОВ «Гетьман» за 2018-2022 рр.

№ з/п	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2022р. до 2018р.
Вихідна інформація, тис. грн.							
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10749,0	38683,0	22024,5	5366,0	19810,0	184,30
2	Середньорічна вартість капіталу	13845,9	18160,0	21732,8	17294,3	21729,0	156,93
3	Середньорічна вартість необоротних активів	13032,7	12732,0	14185,0	13811,0	20919,0	160,51
4	Середньорічна вартість оборотних активів	1065,2	1066,0	1270,5	1291,5	1206,5	113,27
5	Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	6116,3	5666,0	6427,8	7011,3	9292,0	151,92
6	Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	6573,9	11317,5	13850,0	8858,0	11104,5	168,92
7	Середньорічна вартість власного капіталу	13032,7	12732,0	14185,0	13811,0	20919,0	160,51
8	Середньорічна величина кредиторської заборгованості	203,2	330,0	465,8	189,3	110,0	54,13
Показники ділової активності							
9	Загальний коефіцієнт обертання капіталу	0,78	2,13	1,01	0,31	0,91	117,43
10	Фондовіддача необоротних активів, грн	0,82	3,04	1,55	0,39	0,95	114,82
11	Коефіцієнт обертання оборотних активів	10,09	36,29	17,34	4,15	16,42	162,71
12	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	36	10	21	87	22	61
13	Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	1,76	6,83	3,43	0,77	2,13	121,31
14	Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	205	53	105	470	169	82
15	Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	1,64	3,42	1,59	0,61	1,78	109,10
16	Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	220	105	226	594	202	92
17	Коефіцієнт обертання власного капіталу	0,82	3,04	1,55	0,39	0,95	114,82
18	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	436	118	232	927	380	87

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану ТОВ «Гетьман»

№ з/п	Показники	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022 р.		Питома вага (Vi, %) в інтегрованому показнику
		Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1. Показники ліквідності												
1.1	Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	9,01	10	2,37	10	3,31	10	9,49	10	161,37	10	8
1.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	4,94	10	1,73	10	2,09	10	4,46	10	94,62	10	8
2. Показники ділової активності												
2.1	Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	220,17	1	105,33	7	226,38	1	594,28	0	201,80	2	9
2.2	Період оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів, днів	178,03	4	85,16	8	118,58	7	167,43	4	117,86	7	9
2.3	Період оборотності активів, днів	436,48	7	118,49	2	231,86	10	926,57	10	380,15	8	9
3. Показники фінансової незалежності												
3.1	Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	10,32	10	40,00	8	28,27	9	9,63	10	0,60	10	9
3.2	Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	88,90	10	57,78	10	69,75	10	89,46	10	99,38	10	9
4. Показники рентабельності												
4.1	Рентабельність продажу, %	12,47	10	25,60	9	26,08	10	25,92	10	7,62	9	9
4.2	Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	9,68	10	54,53	10	26,43	10	8,04	10	6,95	10	9
4.3	Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	10,28	10	77,77	6	40,49	10	10,07	10	7,22	8	9
5. Інші показники												
5.1	Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	70,03	5	68,29	6	66,17	6	63,85	6	73,59	5	7
Інтегрований показник фінансового стану		8,03		7,92		8,55		8,28		8,21		100
Рейтинг фінансового стану		A		A		A		A		A		

ДОДАТОК К

ДОДАТОК Л

Показники для оцінки функціональних складових економічної безпеки ТОВ «Гетьман»

Показники для оцінки економічної безпеки	Оцінка відповідно до нормативу		
	абсолютна (Оцінка 1)	нейтральна (Оцінка 0,5)	критична (Оцінка 0)
1	2	3	4
Фінансова складова			
Коефіцієнт автономії	>0,55	0,35-0,55	<0,35
Коефіцієнт поточної ліквідності	≥2	1-2	<1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥0,15	0,1-0,15	<0,1
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	≥0,1	0-0,1	<0
Коефіцієнт фінансового важеля	≤0,82	0,83-1,15	>1,5
Коефіцієнт фінансування	≥0,7	0,4-0,7	<0,4
Тип фінансової стійкості	Абсолютна	Нормальна	Нестійке, кризове
Модель діагностики банкрутства за Савицької для с/г підприємств	<0	0 -1	>1
Техніко-технологічна складова			
Фондовіддача	Динаміка позитивна	Немає динаміки	Динаміка негативна
Коефіцієнт зносу основних фондів	Динаміка негативна	Немає динаміки	Динаміка позитивна
Коефіцієнт придатності основних коштів	>0,5	0,3-0,5	<0,3
Землевіддача за прибутком	Динаміка позитивна	Немає динаміки	Динаміка негативна
Виробничо-збутова складова			
Рентабельність продажів	≥20	9-20	<9
Рентабельність активів	≥11	5-11	<5
Темп зростання прибутку	Показник більше темпу виручки	Показник не змінюється	Показник менше темпу виручки
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	1	0,5-1	<0,5
Врожайність зернових культур	Вище середнього	Середнє	Ниже середнього
Поголів'я с/г тварин	Динаміка показника	Немає динаміки	Динаміка негативна
Продуктивність с/г тварин	Вище середнього	Середнє	Ниже середнього
Інтелектуальна та кадрова складова			
Плинність кадрів	<15	15-30	>30
Частка працівників, які мають вищу освіту, у загальній кількості працівників	>20	10-20	<10
Рівень заробітної плати в порівнянні із середньою за с/г	>1	0,5-1	<0,5
Вироблення одного працівника	Зростання показника	Показник не змінюється	Зниження показника
Частка витрат на навчання загалом обсяг витрат на персонал	>50	50-30	<30
Частка професійних захворювань	<5	5-8	>8
Рівень автоматизації праці	Комплексний	Частковий	Ручний
Інформаційна складова			
Частка витрат на забезпечення інформаційної безпеки	>20	20-15	<15
Вразливість інформації	Чи не вразлива	Частково вразлива	Вразлива
Наявність положення про інформаційної політики безпеки	Існує	Існує в усній формі	Не існує
Наявність договору про нерозголошення певної інформації	Існує	Існує в усній формі	Не існує
Політико-правова складова			
Частка працівників юридичної служби	>5	5-3	<3
Дотримання всіх аспектів законодавства	Повною мірою	Частково	Не дотримано
Якість юридичних послуг	1	0,8-1	<0,8
Втрати підприємства від участі в арбітражних розглядах	Втрат немає	Втрати не значні	Втрати значні

Продовження додатку Л

1	2	3	4
Силова складова			
Частка витрат на забезпечення безпеки підприємства та працівників	>20	20-15	<15
Ефективність контрольно-пропускного режиму	Ефективно	Частково ефективно	Не ефективно
Результативність роботи служби безпеки	Має значні покращення	Має невеликі покращення	Не має покращення
Екологічна складова			
Відповідність концентрації шкідливих речовин норм	Повністю відповідає	Частково відповідає	Не відповідає
Обладнання підприємства в відповідно до санітарно-гігієнічними нормами та стандартами	Повністю обладнано	Частково обладнано	Не обладнано
Проведення меліоративних та культуртехнічних заходів	Регулярне проведення	Проведення по необхідності	Проведення Відсутнє

ДОДАТОК М

Система оціночних показників щодо рівня виробничого потенціалу

ТОВ «Гетьман»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2022р. до 2018р.
Показники використання основних засобів						
Фондовіддача	0,82	3,04	1,55	0,39	0,95	114,83
Фондомісткість	1,21	0,33	0,64	2,57	1,06	87,09
Фондовоозброєність праці	620,75	606,43	567,52	406,29	615,35	99,13
Коефіцієнт оновлення	1,11	0,80	4,65	9,82	0,98	-0,13
Рентабельність основних засобів	0,10	0,78	0,40	0,10	0,07	70,21
Показники використання оборотних коштів						
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	10,09	36,29	17,34	4,15	16,42	162,71
Оборотність оборотних коштів	36	10	21	87	22	61
Коефіцієнт закріплення	35,67	9,92	20,77	86,65	21,93	61,46
Матеріаломісткість	0,57	0,15	0,29	1,31	0,47	82,43
Матеріаловіддача	1,76	6,83	3,43	0,77	2,13	121,31
Рентабельність оборотних коштів	0,22	1,75	0,89	0,20	0,16	74,17
Показники використання трудових ресурсів						
Продуктивність праці	511,86	1842,05	880,98	157,82	582,65	113,83
Рентабельність витрат на утримання трудових ресурсів	7,65	52,80	24,73	4,15	4,17	54,56
Рівень витрати по оплаті праці	1,63	0,48	1,05	6,25	1,83	112,08
Узагальнюючі показники використання виробничого потенціалу						
Рентабельність продукції	9,67	54,51	26,42	8,04	6,95	71,87
Рентабельність продажів	12,47	25,60	26,08	25,92	7,62	61,11
Рентабельність капіталу	10,28	77,75	40,48	10,07	7,22	70,23